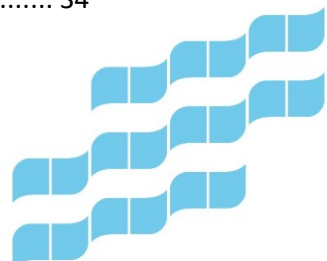

Tampereen kulttuurikentän toimintaedellytykset

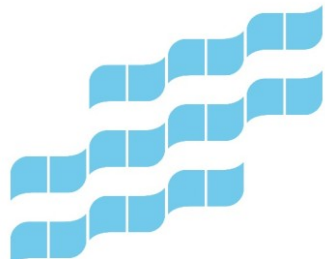
Teksti: Marianna Lehtinen, Venla Moisala ja Anna Szalay

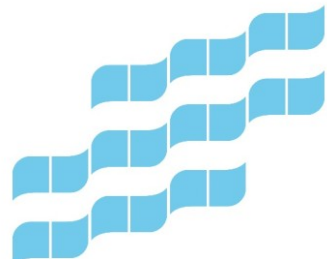
Sisällys

1	Johdanto	4
2	Taustatietoa	5
2.1	Kulttuuripoliittinen selonteko	5
2.1.1	Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelma	7
2.2	Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030	8
2.3	Taiteen ja kulttuurin barometrit vuosilta 2023, 2024 ja 2025	9
3	Kulttuurikentän toimijoiden merkitys Tampereen kaupungille	13
3.1	Laki kuntien kulttuuritoiminnasta	15
3.2	Kulttuuri osana kaupunkistrategiaa	16
3.3	Tampereen kaupungin kulttuuristrategia 2030	17
3.4	Hyvinvointisuunnitelma	17
3.5	Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma	18
3.6	Kulttuurin palveluryhmän visio ja missio	18
4	Kulttuurikentän toimintaedellytykset ja tarpeet	20
4.1	Tampereen kulttuurikahvit -verkostolle tehty kysely	20
4.1.1	Nämä asiat ovat hyvin	20
4.1.2	Huolen aiheita	21
4.1.3	Kuulumisia yhteisöjen toiminnan ja talouden näkökulmasta	22
4.2	Yleisavustuksia hakeneille tehty kysely	23
4.2.1	Yleisavustusten merkitys ja niiden muutokset	24
4.2.2	Toiminnan volyymit	27
4.2.3	Turvallinen tila ja vastuullisuus	29
4.2.4	Toimintaedellytyksiin vaikuttavat asiat	32
4.2.5	Muut tuen tarpeet	33
4.3	Muita keskeisiä tutkimuksia	34
4.3.1	Kulttuurin asukastutkimus	34

4.3.2	Pirkanmaan tapahtuma- ja kulttuuribarometri	35
4.3.3	Kuutoskaupunkien palveluvertailu	35
4.4	Tiivistelmä.....	38
5	Tampereen kaupungin tällä hetkellä tarjoamat kulttuurin tukipalvelut.....	39
5.1	Avustukset ja muu rahoitus	39
5.2	Tilavuokraus ja tiloihin liittyvä tapahtumaneuvonta	42
5.3	Muu opastus, neuvonta ja koulutukset.....	43
5.4	Viestintä ja muut verkkopalvelut	45
5.5	Vapaaehtoistyö, verkostot ja vaikuttaminen.....	47
5.6	Kaupungin ostamat kulttuuripalvelut	49
6	Kehittyvä kulttuurikaupunki	50
6.1	Hiedanrannan kulttuuritilat.....	50
6.2	Lielahden kartanon kulttuurikeskus.....	51
6.3	Nekalan kulttuurikeskus	52
6.4	Operaatio Pirkanmaa – Kuntien kulttuuriverkosto	52
7	Yhteenveto, johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset.....	53
7.1	Havainnot suhteessa valtakunnalliseen näkymään	53
7.2	Keskeiset kehittämiskohteet Tampereen näkökulmasta	55
7.3	Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset	56
8	Lähteet ja linkit	58

1 Johdanto

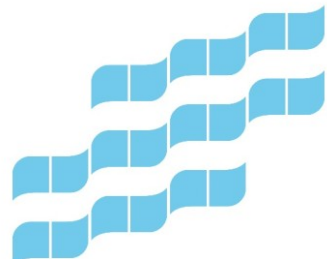
Kun valtion talousarvio vuonna 2024 valmistui, joukko huolestuneita tamperelaisia kulttuuritoimijoita esitti kulttuurijohtaja Sampo Terholle toiveen, että kaupunki tekisi selvityksen kulttuuritoimijoiden toimintaedellytyksistä. Samoihin aikoihin avustustoiminnan kokonaiskoordinaatiosta vastaavalle suunnittelijalle, Susanna Lundströmille esitettiin valtuustoaloite, jossa nähtiin tarpeelliseksi vaikutusarvioiden tekeminen kolmannen sektorin toiminnasta, jotta voitaisiin käydä arvokeskustelua järjestöjen työn merkityksestä. Valtuustoaloitteen pohjalta ryhdyttiin tekemään laajaa järjestöselvitystä, jonka aiheeksi muodostui kaupungin avustustoiminta ja järjestökentän toimintaedellytykset. Tuo selvitys valmistui kesäkuussa 2025 ja Tampereen kaupungin Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi sen kokouksessaan 18.6.2025. Linkki järjestöselvitykseen löytyy tämän selvityksen lähdeluettelosta.

Tampereen edellisen valtuustokauden strategian tavoitteena oli vahvistaa yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksiä. Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen (2023) mukaan strategian tavoitteessa ei oltu kuitenkaan kaikin osin onnistuttu. Nyt kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä haastaa entisestään valtionavustusten leikkaukset.

Yleisen järjestöselvityksen tarkoituksena oli kuvata kansalaisyhteiskuntaa ja sen merkitystä Tampereella sekä koota tietoa kansalaisyhteiskuntaan vaikuttavista toimintaympäristön muutoksista ja arvioida niiden vaikutuksia tamperelaisten järjestöjen toimintaedellytyksiin. Tästä syystä näitä aiheita ei ole käsitelty tässä selvityksessä niin tarkasti. Yleisen järjestöselvityksen tarkoituksena oli myös kuvata Tampereen kaupungin avustustoimintaa ja sillä saatavia vaikutuksia sekä avata tarkemmin avustusyhteisöjen toimintaedellytyksiä. Avustustoiminnan tietoihin on mahdollista tutustua tarkemmin Power BI -raportilta, johon tullaan keräämään tietoja myös tulevina vuosina valtionavustusleikkausten toteutuessa asteittain. Power BI -raportilta voi rajata näkymiä myös kulttuuritoimijoiden osalta, mistä syystä vastaavaa tiedonkeruuta ei ole ryhdytty tekemään erikseen.

Tämä asiakirja pyrkii puolestaan vastaamaan kulttuuritoimijoiden toiveeseen, ja siten syventää yleistä järjestöselvitystä pureutuen erityisesti kulttuurikentän toimijoiden toimintaedellytyksiin ja niihin palveluihin, joita kaupunki tamperelaiselle kulttuurikentälle tuottaa. Kulttuurikentän toimijoita koskevan selvityksen ovat koostaneet kulttuuripalvelupäällikkö Marianna Lehtinen, kehittämisspäälikkö Anna Szalay ja kulttuurin tukipalveluiden suunnittelija Venla Moisala, joka on ollut mukana myös yleisen järjestöselvityksen teossa.

Selvityksen laadinnassa on hyödynnetty tekoälyä asiantuntijatyön tukena erityisesti tekstin jäsentämisessä ja tiivistämisessä. Selvityksen sisällöllisistä ratkaisuista, tulkinnoista ja johtopäätöksistä vastaavat selvityksen tekijät.

2 Taustatietoa

2.1 Kulttuuripoliittinen selonteko

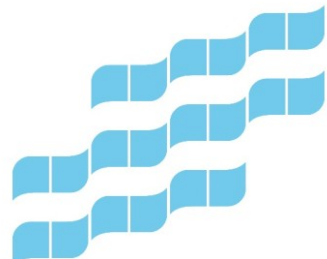
Kulttuuripoliittinen selonteko (Valtioneuvosto 2024) on hallituksen eduskunnalle antama pitkän aikavälin strateginen linjaus ja toimintasuunnitelma, joka ulottuu 2040-luvulle. Sen tavoitteena on turvata kulttuurin perusta, vahvistaa kulttuurin ja luovien alojen elinvoimaisuutta sekä lisätä kulttuurin yhteiskunnallista, taloudellista ja inhimillistä vaikuttavuutta. Selonteossa todetaan, että aiemmat kulttuuripoliittiset toimenpiteet eivät ole olleet riittäviä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin, ja että kulttuurin elinvoimaisuuden turvaaminen edellyttää rahoitus-pohjan laajentamista sekä rakenteiden määrätietoista kehittämistä.

Selonteko nostaa esiin kulttuurin ja luovien alojen merkittävän taloudellisen ja yhteiskunnallisen painoarvon. Kulttuuri- ja luovien alojen yksityinen kulutus oli vuonna 2023 viisi miljardia euroa. Ala työllistää suoraan noin 77 000 ja välillisesti noin 46 000 henkilöä, eli yhteensä lähes 130 000 ihmistä. Luovaan osaamisen ympärille muodostuneen liiketoiminnan kokonaisuus oli vuonna 2022 13,7 miljardia euroa liikevaihtoa yrityksissä. Lisäksi matkailijoiden Suomessa käyttämä rahamäärä oli vuonna 2019 yhteensä 16,3 miljardia euroa, josta kulttuurimatkailun osuudeksi arvioidaan noin 40 prosenttia. Näin ollen kulttuurilla ja luovilla aloilla on keskeinen rooli sekä kansantaloudessa että alueellisessa elinvoimassa.

Kulttuuritoimintaan osallistumisella on selonteon mukaan tutkitusti myönteisiä hyvinvointivaikutuksia. Keskimääräinen kulttuuritoimintaan osallistumisen tuottama vuosittainen nettohyöty on arviolta 1 312–3 465 euroa osallistujaa kohden. Laskelmissa ei ole huomioitu mahdollisia säästöjä sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeessa, mikä viittaa siihen, että kulttuurin kokonaisvaikutukset hyvinvointiin voivat olla vielä tätäkin suuremmat. Kulttuuri nähdäänkin keskeisenä osallisuuden, merkityksellisyyden ja yhteisöllisyyden vahvistajana.

Samanaikaisesti selonteko tuo esiin kulttuuri- ja luovien alojen ammattilaisten toimeentulon epävarmuuden ja sirpaleisuuden. Toimeentulo muodostuu usein useista eri lähteistä, kuten lyhyistä työsuhteista, toimeksiannoista, apurahoista ja tekijänoikeuskorvauksista, ja vain harvoilla vapaan kentän taiteilijoilla taiteellinen työ on pääasiallinen tulonlähde. Tekijöiden keskeinen toive on, että julkinen rahoitus tukisi aiempaa vahvemmin taiteen yhteisöjä selkein, kestävin ja toimintaympäristön muutoksiin joustavasti reagoivin kriteerein.

Selonteossa korostetaan myös alueellisten kulttuuri-investointien merkitystä kulttuuritarjonnan, taiteilijoiden työllistymismahdollisuuksien ja alueellisen elinvoiman kannalta. Kulttuuri kiinnostaa suomalaisia laajasti, ja enemmistö kansalaisista kannattaa kulttuurin tukemista julkisin varoin. Digitalisaation ja tekoälyn nopea kehitys edellyttävät kulttuurialan toimijoilta uudenlaista osaamista,

yhteistyötä ja rakenteellista sopeutumista. Samalla kulttuuri- ja luovien alojen nähdään tarjoavan merkittävää potentiaalia kestäväälle kasvulle, kansainväliselle vaikuttavuudelle ja kulttuurimatkailun kehittämiseksi.

Selonteon visiossa todetaan, että ”2040-luvulla taide ja kulttuuri ovat Suomea vahvistava ja yhdistävä voima, joka inspiroi rakentamaan kestävämpää, elinvoimaisempaa ja inhimillisempää tulevaisuutta. Onnistuneen kulttuuripolitiikan seurauksena ihmisten kokemus osallisuudesta ja merkityksellisyydestä tuottavat laaja-alaista sivistystä, hyvinvointia sekä yhteiskunnallista ja taloudellista arvoa yhteistyössä muiden politiikanalojen kanssa”.

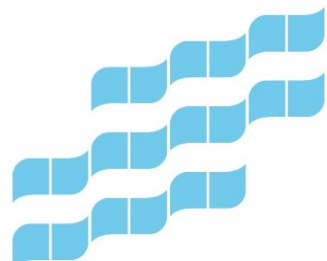
Selonteossa pitkän aikavälin kulttuuripolitiikka perustuu neljään tavoitteeseen:

1. Kulttuuri on muutosvoima
2. Kulttuurin tekijät ja sisällöt ovat avainasemassa
3. Kulttuuri on jokaisenoikeus
4. Kansainvälinen vaikuttavuus syntyy kulttuurista

Kulttuuri ja taide nähdään keskeisenä inhimillisen ja yhteiskunnallisen muutoksen ajurina, joka vahvistaa demokratiaa, yhteisöllisyyttä ja kestäväää talouskasvua. Vision ytimessä ovat kulttuurin tekijät ja sisällöt. Taiteen ja kulttuurin ammattilaiset uudistavat yhteiskuntaa ja vahvistavat Suomen sivistyksellistä ja kestäväää kehitystä. Kulttuuri- ja luovat alat nähdään selonteossa merkittävänä elinkeino- ja kasvualana, jonka potentiaalia vahvistetaan hallinnonalojen välisellä yhteistyöllä, rakenteiden kestäväällä uudistamisella ja aineettoman arvonluonnin kehittämisellä. Kulttuuri määritellään selonteon tavoitteissa ”jokaisenoikeudeksi”; monimuotoinen, saavutettava ja yhdenvertainen kulttuuri kuuluu kaikille taustasta, kielestä, iästä tai asuinpaikasta riippumatta. Erityistä painoa annetaan taide- ja kulttuurikasvatukselle sekä lasten ja nuorten omaehtoiselle kulttuuritoiminnalle.

Selonteossa linjataan yhdeksän keskeistä toimenpidekokonaisuutta, joilla pyritään siirtymään nykytilanteesta parhaaseen mahdolliseen tulevaisuuteen. Nämä ovat:

1. Kulttuurin perustan vahvistaminen tulevaisuuskestäväksi
2. Kulttuurin tekijöiden aseman turvaaminen
3. Pitkäjänteisen ja monialaisen kulttuuripolitiikan rakentaminen
4. Uudistumisen, kestävyys ja kasvun mahdollistaminen
5. Yhteistyön ja osallisuuden vahvistaminen
6. Yhteinen linja politiikassa
7. Kulttuurin toimintaympäristön vahvistaminen
8. Kulttuurin kansainvälistyminen

9. Luovuuden ja kulttuurin vahvistaminen yhteiskunnallisena ja taloudellisenä muutosvoimana

Selonteon toteutumista seurataan erillisellä toimeenpanosuunnitelmalla ja sille valituilla mittareilla. Seurannan painopisteitä ovat muun muassa kulttuuri- ja luovien alojen elinkeino- ja työllisyyspolitiikan tietopohjan vahvistaminen, kulttuurin vaikuttavuuden laadullinen ja määrällinen arviointi, taiteen ja kulttuurin hyvinvointi- ja talousvaikutusten tutkimus sekä kuntien kulttuuritoimen työn kehittämisen seuranta.

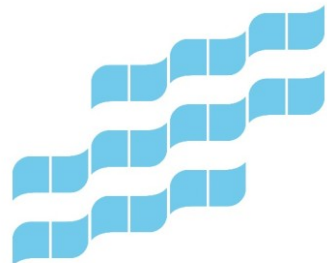
2.1.1 Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelma

Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelma (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2026) kokoa 59 toimenpidettä, joilla edistetään kulttuurin pitkän aikavälin strategisia tavoitteita 2040-luvulle saakka. Toimenpiteet jäsentyvät kulttuuripoliittisessa selonteossa esitetyn kulttuurin arvoketjun mukaisesti kulttuuriperinnöstä ja tiedosta luovuuteen ja tuotantoon, kehitykseen ja levitykseen sekä käyttöön ja osallistumiseen.

Suunnitelman toimenpiteiden tavoitteissa painotetaan kulttuuriperinnön ja tietopohjan vahvistamista osana yhteiskunnan henkistä kriisinkestävyyttä, kulttuurialaa koskevan tutkimus- ja tilastotiedon kehittämistä sekä vaikuttavuuden systemaattista seurantaa. Luovuuden ja tuotannon osalta keskiössä ovat taiteilijoiden ja luovien alojen toimijoiden toimeentulon, osaamisen ja ansaintamallien kehittäminen, immateriaalioikeuksien vahvistaminen sekä yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen tukeminen.

Kehittämisen, levityksen ja kansainvälistymisen osalta toimenpiteiden tavoitteena on luovien alojen kasvun vauhdittaminen, kulttuuriviennin ja kansainvälisen näkyvyyden lisääminen sekä kulttuurin roolin vahvistaminen osana ulkosuhteita. Kulutuksen, käytön ja osallistumisen näkökulmasta toimenpiteiden tavoitteissa korostetaan kulttuuripalveluiden alueellista saatavuutta ja saavutettavuutta, lasten ja nuorten kulttuurista osallisuutta, eri väestöryhmien ja eri taustoista tulevien ihmisten yhdenvertaisia osallistumis- ja toimintamahdollisuuksia sekä kulttuurihyvinvoinnin rakenteiden kehittämistä ja vakiinnuttamista.

Kulttuurin arvoketjun läpäisevissä toimissa painottuvat poikkihallinnollisten yhteistyörakenteiden sekä rahoituksen strategisuuden ja ennakoitavuuden vahvistaminen, julkisen ja yksityisen rahoittajayhteistyön tiivistäminen, EU-rahoituksen parempi hyödyntäminen sekä kulttuurin integrointi kestäväen kehityksen ja Agenda 2030:n kansalliseen toimeenpanoon.

2.2 Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030

Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030 (Valtioneuvosto 2025) on valtioneuvoston poikkihallinnollinen strategia, joka on laadittu työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoimana. Strategia toimeenpanee kulttuuripoliittiseen selontekoon kirjattuja luovan talouden kasvua koskevia tavoitteita, mutta toimii samalla itsenäisenä toimenpideohjelmalla, jonka painopiste on luovan talouden yritystoiminnan kasvussa ja kansainvälistymisessä.

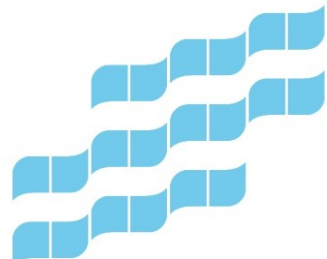
Strategian lähtökohtana on, että luovan talouden kasvu syntyy yrityksistä ja niiden kyvystä hyödyntää aineetonta arvонуontia. Luova talous määritellään kolmena liiketoiminnallisena kokonaisuutena: skaalautuvat eli monistettavat sisällöt, luovat palvelut sekä tapahtuma ala ja taide- ja kulttuuripalvelut. Näille on ominaista aineettomaan omaisuuteen, kuten tekijänoikeuksiin, brändeihin ja osaamiseen perustuva liiketoiminta sekä vahva kytkeytyminen digitaalisiin jake- lukanaviin, verkostoihin ja kansainvälisiin markkinoihin.

Strategiassa todetaan, että Suomi alihyödyntää aineetonta arvонуontia verrattuna verrokkimaihin, kuten Ruotsiin, ja että luovilla aloilla on huomattavaa käyttämätöntä kasvupotentiaalia. Luovien alojen yritykset ovat pääosin pieniä, usein mikroyrityksiä, mutta ne toimivat verkostomaisesti ja niiden vaikutus ulottuu laajasti muille toimialoille. Luova osaaminen toimii vipuvaikutuksena muiden alojen innovaatioille, brändiarvon kasvulle ja kansainvälistymiselle.

Strategian visiossa vuonna 2030 luovat alat ovat yksi Suomen kestävästä kasvusta ja yhteiskunnan hyvinvointia rakentavista keskeisistä toimialoista. Suomi nähdään kansainvälisesti kiinnostavana toimintaympäristönä luovien alojen yrityksille ja sijoittajille, ja suomalaisilla luovien alojen yrityksillä on vahvat kansainväliset verkostot sekä kasvava rooli Suomen maakuvan rakentamisessa.

Kasvustrategian toimenpiteet on ryhmitelty kuuteen strategiseen painopisteeseen. Näitä ovat osaaminen ja ennakointi, ekosysteeminen yhteistyö, yritysten neuvontapalvelut, rahoituspolut, maakuvatyö, viennin edistäminen ja markkinointi sekä sääntely. Toimenpiteiden tavoitteena on vahvistaa luovien alojen yritysten liiketoimintaosaamista, IP-osaamista ja kansainvälistymisvalmiuksia, lisätä yhteistyötä luovien alojen ja muiden toimialojen välillä sekä selkeyttää ja tehostaa yritys- ja rahoituspalveluita.

Rahoituksen osalta strategiassa korostetaan julkisen ja yksityisen rahoituksen parempaa yhteensovittamista, rahoituspolkujen selkeyttämistä sekä rahoittajien osaamisen vahvistamista luovien alojen erityispiirteistä ja aineettomaan omaisuuden perustuvista ansaintalogiikoista. Lisäksi strategiassa tunnistetaan tarve kehittää tapoja määrittää ja tunnistaa aineettoman omaisuuden arvoa yritystoiminnan ja rahoituksen tukena.

Kansainvälistymisen ja viennin edistämisen osalta strategia painottaa luovien alojen systemaattista kytkemistä Suomen maakuvatyöhön ja kansainvälisiin verkostoihin. Luovien alojen yritysten näkyvyyttä, myyntiä ja verkostoitumista pyritään vahvistamaan sekä ulkomailla että Suomessa järjestettävien tapahtumien ja vientiä tukevien toimenpiteiden avulla.

Strategiassa kunnille tunnustetaan keskeinen ja mahdollistava rooli luovien alojen kasvun ja kansainvälistymisen edistäjinä. Kunnat nähdään ensisijaisesti toimintaympäristöjen, alustojen ja ekosysteemien rakentajina.

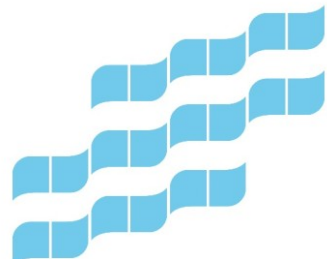
2.3 Taiteen ja kulttuurin barometrit vuosilta 2023, 2024 ja 2025

Taiteen ja kulttuurin barometri 2023 - Taiteilijan työn monet muodot (Ruusuvirta ym. 2024, Taiteen ja kulttuurin barometri 2023) tarkastelee taiteilijoiden työn monimuotoisuutta, monitaiteisuutta sekä ansainnan ja työmarkkina-asemien kirjoa. Työtä tarkastellaan neljänä kokonaisuutena: varsinainen taiteen tekeminen, taiteen tekemistä mahdollistava työ, taiteilijan ammattitaitoa edellyttävä muu työ sekä ammattitaitoon liittymätön työ. Tulokset korostavat, että taiteilijan työ muodostuu usein näiden yhdistelmästä, ja työn kokonaisuus jää helposti näkymättömäksi.

Monitaiteinen työskentely on monille taiteilijoille luonteva osa taiteellista prosessia, mutta usein myös taloudellinen välttämättömyys. Taiteenalojen rajat koetaan käytännössä joustaviksi, vaikka rahoitusjärjestelmät eivät aina tunnista monialaisuutta. Taiteilijat toivovat sekä asiantuntevaa taiteenalakohaista arviointia että nykyistä parempaa monialaisuuden huomioimista apurahoissa. Niukat resurssit voivat yhtä aikaa pakottaa monitaiteisuuteen ja estää sitä esimerkiksi ajan, verkostojen tai rahoituksen puutteen vuoksi.

Taiteilijat toimivat laajasti eri yhteiskunnan aloilla ja tekevät taiteen ohella runsaasti muuta työtä turvatakseen toimeentulonsa. Yleinen kokemus on, että varsinaiselle taiteen tekemiselle jää liian vähän aikaa. Erityisesti taiteen tekemistä mahdollistava työ – kuten rahoituksen hakeminen, hallinto, viestintä ja sosiaaliturva-asiat – vie paljon aikaa, jää usein korvauksetta ja kuormittaa työhyvinvointia. Barometri nostaa esiin tarpeen kehittää taidealan koulutusta ja täydennyskoulutusta vastaamaan paremmin työelämän vaatimuksia.

Taiteilijoille on tyypillistä toimia samanaikaisesti useissa työmarkkina-asemissa ja saada tuloja monista eri lähteistä. Vuonna 2022 taiteilijat saivat keskimäärin noin puolet tuloistaan taiteen tekemisestä, mutta tulorakenteet vaihtelivat suuresti taiteenalojen ja yksilöiden välillä. Monilähteinen ansainta tuo joustavuutta, mutta myös epävarmuutta, mikä heijastuu toimeentuloon ja sosiaaliturvaan.

Taiteen ja kulttuurin barometri 2024 (Lahtinen ym. 2025, Taiteen ja kulttuurin barometri 2024) tarkastelee taiteilijoiden työn rahoitusta ja tukimuotoja sekä niihin liittyviä kokemuksia ja haasteita. Tulokset piirtävät kuvan taiteilijoiden työn monimuotoisesta mutta epävarmasta rahoituspohjasta, jossa toimeentulo rakentuu tyypillisesti useista eri lähteistä.

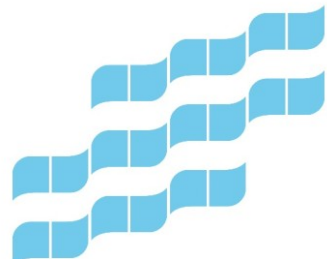
Taiteilijat ovat keskimääräistä useammin pienituloisia, ja harva saa toimeentulonsa pääosin taiteen tekemisestä. Valtaosa yhdistää useita tulonlähteitä: palkkaa, työkorvauksia, palkkioita ja apurahoja. Vuonna 2023 peräti 85 prosentilla vastaajista oli vähintään kolme erilaista tulolajia. Apurahat ovat keskeinen keino rahoittaa taiteellista työtä, mutta ne ovat epäsäännöllinen ja epävarma tulonlähde. Lisäksi merkittävä osa taiteilijoista on ollut työttömyysetuuksien piirissä tai saanut taloudellista tukea lähipiiriltään. Teosmyynnillä ja toimeksiannoilla on monille jonkinlaista merkitystä, mutta vain harvoille ratkaisevaa toimeentulon kannalta.

Moni taiteilija mieltää itsensä vapaaksi taiteilijaksi ja/tai itsensätyöllistäjäksi. Vapaa taiteilijuus näyttäytyy identiteettinä ja työn tekemisen tapana, johon liitetään taiteellinen vapaus ja riippumattomuus, kun taas itsensätyöllistäjä on enemmän hallinnollinen ja työmarkkinoihin liittyvä määritelmä. Tulevaisuudessa useimmat taiteilijat pitävät erilaisten työllistymismuotojen yhdistelmiä realistisimpana ja mielekkäimpänä vaihtoehtona. Lähes puolet vastaajista on kuitenkin harkinnut ammatinvaihtoa tai jo siirtynyt pois taidealalta, erityisesti nuorten taiteilijoiden keskuudessa. Keskeisiä syitä ovat toimeentulon epävarmuus, heikko arvostus ja kulttuurialaan kohdistuneet rahoitusleikkaukset.

Apurahat koetaan yhtä aikaa välttämättöminä ja ongelmallisina. Ne mahdollistavat keskittymisen taiteelliseen työhön, mutta niiden taso ei usein riitä kattamaan elinkustannuksia ja työn kuluja. Hakuprosessit ovat työläitä ja epävarmoja, ja apurahakausien jälkeiset sosiaaliturvaongelmat kuormittavat taiteilijoita. Tästä huolimatta apurahoja pidetään keskeisenä keinona turvata taiteen monimuotoisuus ja taiteellinen vapaus. Barometri nostaa esiin tarpeen kehittää apurahajärjestelmää erityisesti läpinäkyvyyden, sujuvuuden ja riittävyyden osalta.

Barometri tuo esiin myös laajaa huolta tekijänoikeuksien toteutumisesta digitalisaation ja tekoälykehityksen myötä sekä taiteilijayrittäjyyden ristiriitaisesta asemasta. Yrittäjyys tarjoaa osalle vapautta ja hallinnan tunnetta, mutta siihen liittyvät korkeat maksut ja heikko sosiaaliturva koetaan merkittävinä esteinä. Kokonaisuutena barometri korostaa tarvetta rakenteellisille uudistuksille, jotka tunnistavat taiteilijoiden työn ja ansainnan moninaisuuden ja parantavat heidän perusturvaansa.

Taiteen ja kulttuurin barometri 2025 – Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta (Ruusuvirta ym. 2026, Taiteen ja kulttuurin barometri 2025) kuvaa taiteilijoiden

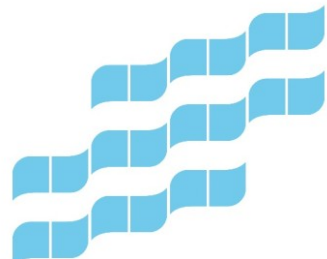
kansainvälistä toimintaa laajana, monimuotoisena ja monin tavoin arkeen kietoutuneena ilmiönä. Valtaosa taiteilijoista on toiminut uransa aikana kansainvälisesti, ja lähes puolet myös vuonna 2024. Kansainvälisyys ei rajoitu matkustamiseen, vaan se toteutuu myös Suomesta käsin esimerkiksi yhteistyön, julkaisujen ja digitaalisten yhteyksien kautta. Toiminta on yleistä kaikilla taiteenaloilla, joskin kirjallisuudessa hieman vähäisempää. Kansainvälisesti aktiivisia ovat keskimääräistä useammin nuoret, muualla kuin Suomessa syntyneet sekä muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvat taiteilijat, ja toiminta keskittyy osin pääkaupunkiseudulle.

Kansainvälinen työ suuntautuu pääosin Eurooppaan ja liittyy erityisesti taiteen esittämiseen, luomiseen ja verkostoitumiseen. Vuonna 2024 noin kolmannes taiteilijoista työskenteli ulkomailla, yleisimmin Pohjoismaissa ja Keski-Euroopassa. Fyysisen liikkumisen merkityksestä näkemykset vaihtelevat: osalle henkilökohtaiset kohtaamiset ovat välttämättömiä, kun taas toiset kokevat digitaalisten kanavien mahdollistavan kansainvälisen uran kotimaasta käsin. Residenssityöskentely on keskeinen kansainvälisen toiminnan muoto, jonka tärkeimpinä hyötyinä nähdään työrauha, taiteellinen kehittyminen ja verkostoituminen. Taloudelliset tekijät, perhetilanne ja käytännön järjestelyt kuitenkin rajaavat monien mahdollisuuksia osallistua residensseihin.

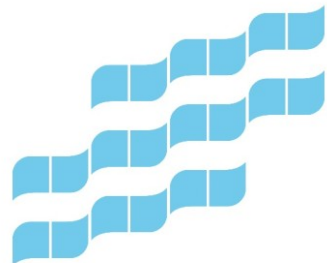
Kansainvälistyminen kiinnostaa taiteilijoita laajasti ja sitä motivoivat ennen kaikkea taiteellinen kehittyminen, uuden oppiminen, yhteistyö ja yleisöjen laajentaminen. Taloudelliset syyt ja urakehitys ovat myös merkittäviä, mutta harvemmin ensisijaisia. Kansainvälisestä toiminnasta saadut tulot vaihtelevat suuresti, ja useimmille ne muodostavat vain pienen osan kokonaistuloista. Toimintaa rajoittavat erityisesti heikko taloudellinen tilanne, välittäjäportaana puute sekä kansainväliseen toimintaan kohdennetun rahoituksen riittämättömyys. Myös osaa-misvajeet rahoituksessa, myynnissä, markkinoinnissa ja juridisissa kysymyksissä nousevat keskeisiksi esteiksi.

Barometri korostaa, että kansainvälisen toiminnan potentiaalin hyödyntäminen edellyttää pitkäjänteisempää rahoitusta, vahvempia välittäjä rakenteita sekä systemaattista osaamisen kehittämistä. Tarvitaan saavutettavia residenssejä, joustavia tukimuotoja ja jatkuvuutta verkostojen ylläpitoon. Kansainvälisyys rakentuu pitkälti yksilön aktiivisuuden varaan, mutta sen tueksi tarvitaan toimivia rakenteita, avoimempaa toimintaympäristöä ja tukijärjestelmiä, jotka tunnistavat taiteilijoiden työn moninaisuuden eri puolilla Suomea.

Taiteen ja kulttuurin barometrit vuosina 2023–2025 piirtävät johdonmukaisen kuvan taiteilijoiden työn rakenteellisesta monimuotoisuudesta, epävarmuudesta ja kasvavista vaatimuksista. Vuoden 2023 barometri osoittaa, että taiteilijan työ muodostuu useiden erilaisten työn muotojen yhdistelmästä, jossa varsinainen taiteen tekeminen, sitä mahdollistava näkymätön työ sekä muut ansiotyöt

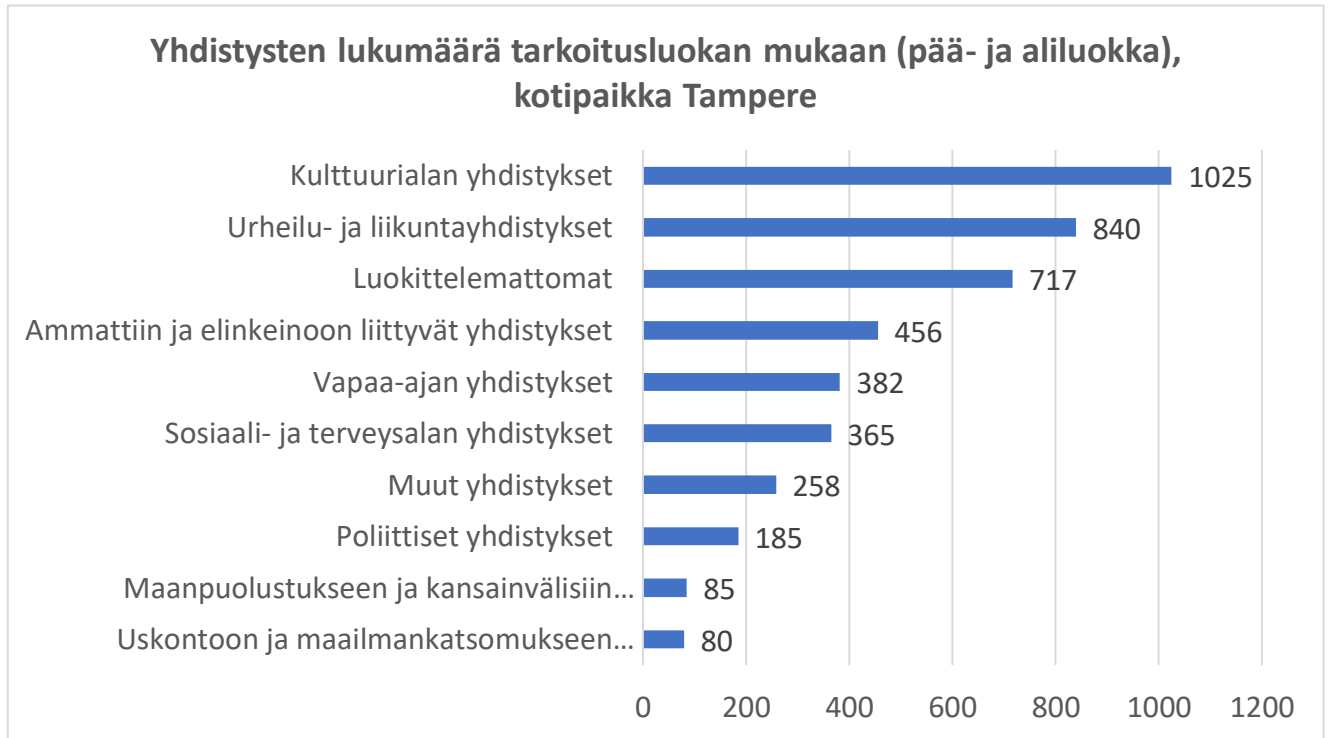

limittyvät, ja monitaiteisuus on yhtä aikaa luonteva toimintatapa ja taloudellinen pakko. Vuoden 2024 barometri syventää kuvaa rahoituksesta ja toimeentulosta: taiteilijoiden tulot ovat hajautuneita, apurahat välttämättömiä mutta riittämättömiä ja epävarmoja, ja moni toimii vapaana taiteilijana tai itsensätyöllistäjänä vailla toimivaa sosiaaliturvaa, mikä lisää kuormitusta ja saa erityisesti nuoria harkitsemaan alan vaihtoa. Vuoden 2025 barometri tuo kokonaisuuteen kansainvälisen ulottuvuuden ja osoittaa, että kansainvälinen toiminta on yleistä, monimuotoista ja taiteilijoita vahvasti motivoivaa, mutta sen toteutumista rajoittavat samat perusrakenteet kuin kotimaista työtä: taloudellinen epävarmuus, välittäjäportaan puute, osaamisvajeet ja riittämätön pitkäjänteinen tuki. Yhdessä barometrit korostavat tarvetta rakenteellisille uudistuksille, jotka tunnistavat taiteilijoiden työn moninaisuuden, vahvistavat rahoituksen, osaamisen ja tukirakenteiden jatkuvuutta sekä parantavat taiteilijoiden perusturvaa ja toimintaedellytyksiä niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.

3 Kulttuurikentän toimijoiden merkitys Tampereen kaupungille

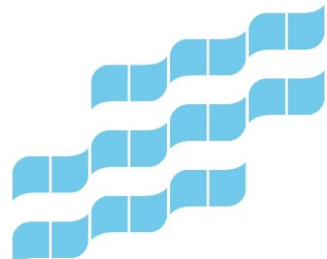
Tampere on vahva kulttuurikaupunki, mistä kertoo myös se, että suurin osa tamperelaisista yhdistyksistä on keskittynyt kulttuurisisältöihin. Kulttuurialan yhdistyksiä on Tampereella ollut tammikuussa 2025 kaikkiaan 1025, joista vain n. 150 toimijaa on kaupungin myöntämien kulttuurin yleisavustusten piirissä.

Yhdistykset Tampereella (PRH 2.1.2025)

Vuonna 2024 Tampereen kaupungin toteuttaman osallisuuskyselyn (N=1229) mukaan 59,5 % kyselyyn vastanneista pitää Tamperetta yhteisöllisenä kaupunkina (vrt. 31,7 % vuonna 2022) ja 53,3 % mielestä Tampereella asukkailla ja yhteisöllä on hyvät mahdollisuudet järjestää itse tapahtumia ja toimintaa. Tampereen kaupungin vuonna 2025 toteuttaman tapahtumien vaikuttavuusarvioinnin mukaan valtaosa tamperelaisista (88 %) kokee, että heidän on mahdollista halutesaan osallistua kulttuuritoimintaan ja tapahtumiin.

Tampereella merkittävä kulttuuritoiminnan järjestäjä ja ylläpitäjä on Tampereen laaja ja monipuolinen yksityinen kulttuurikenttä. Tampereen kaupunki on profiloitunut kulttuuri- ja tapahtumakaupungiksi ja kaupunki tukee monipuolisesti muun muassa erilaisia kulttuuri- ja taideorganisaatioita sekä erikokoisia kulttuuritapahtumia. Kulttuurisisällöillä on vaikutuksia asukkaiden hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen, Tampereen elinkeinoelämään ja aluetalouteen sekä kaupungin imagoon.

Tampereen kaupungin toteuttaman tapahtumien vaikuttavuusarvioinnin mukaan vuonna 2024 erilaiset tapahtumat keräsivät kaikkiaan 4,7 miljoonaa kävijää. Tapahtumien positiiviset vaikutukset heijastuvat aluetalouteen ja kaupungin hyviin sijoituksiin erilaisilla kansainvälisillä ja kansallisilla arvostuslistoilla ja tutkimuksissa. Aktiivinen kulttuuri- ja tapahtumatoiminta tuo arvoa kaupungille myös muun muassa majoitusmyynnin kautta. Vuonna 2024 majoitusmyynnin arvo oli lähes 100 miljoonaa euroa. Yöpymisiä Tampereella tehtiin yli 1,3 miljoonaa. (Tampereen kaupunki 2025b.)

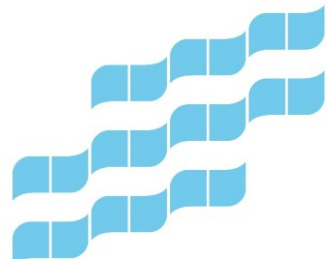
Tampereen sijoitus kansallisissa mielikuvatutkimuksissa on säilynyt erinomaisena. Esimerkiksi muuttohalukkuutta mitattaessa Tampere on säilyttänyt kärkisijan halutuimpana muuttokaupunkina. [--] Veto- ja pitovoiman osalta Tampere [on vuonna 2024 ollut] ensimmäisellä sijalla [jo kolmatta vuotta peräkkäin]. Myös Tampereen monipuolisuus kulttuuritarjonnan osalta on ollut kasvussa mielikuvamittauksissa. (Mts. 4.)

Valtaosa Tampereen kaupungin myöntämistä avustuksista on yleisavustuksia ja eniten avustuksia myönnetään kulttuurille. Tampereen kaupunki myöntää erilaisia rahallisia kulttuuriavustuksia vuosittain asukkaiden, yhteisöjen ja taidelaitosten järjestämään kulttuuritoimintaan ja tapahtumiin yhteensä noin 15,1 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi kaupunki myöntää tila-avustusten kautta tamperelaisille kulttuuri- ja taideyhteisöille tiloja vastikkeetta käyttöön yhteensä noin 3,1 miljoonan euron edestä. Kulttuuriavustusten kokonaispotti on siis näin ollen noin 18,2 miljoonaa euroa.

Tampereen kaupungin yleisavustusta saavat yhteisöt tavoittavat suuria määriä ihmisiä, ja ne järjestävät monessa mielessä hyvin vaikuttavaa toimintaa. Tampereen kaupungin yleisavustusta saavat yhteisöt (pois lukien Tampere-talo) järjestivät vuonna 2024 yhteensä 8 176 yleisötapahtumaa, joiden yleisömäärä oli yhteensä 1 475 149 henkilöä. Yhteisöjen järjestämään säännölliseen toimintaan aktiivisesti osallistuneiden henkilöiden ja aktiiviharrastajien määrä oli yhteensä 97 158 henkilöä.

Tampereen kaupungin yleisavustusta saavat yhteisöt ovat myös merkittäviä kulttuurialan työllistäjiä. Tampereen kaupungin yleisavustusta saavat yhteisöt (pois lukien Tampere-talo) työllistivät vuonna 2024 kokoaikaisesti ja ympäri vuoden yhteensä 577 ihmistä ja osa-aikaisesti tai vain osan aikaa vuodesta 1668 ihmistä. Lisäksi palkkioita ja työkorvauksia sai 2 117 henkilöä ja vapaaehtoisia työntekijöitä raportoituihin yhteensä 3 182.

Tampereen kaupungin Tarkastuslautakunta arvioi vuoden 2023 arviointikertomuksessaan, miten kaupunki on onnistunut järjestöjen ja yhdistysten toimintaedellytysten vahvistamisessa:

Järjestöt tekevät paljon arvokasta työtä, joka tukee kaupungin tavoitteiden toteutumista ja palveluita. Kaupunki tukee järjestöjen toimintaa ja tekee niiden kanssa yhteistyötä monin tavoin. Strategian linjaus järjestöjen toimintaedellytysten vahvistamisesta ei kuitenkaan toteudu kaikilta osin. Järjestöjen yleisavustukset ovat joko laskeneet tai pysyneet melko muuttumattomina hakijoiden määrän kasvusta ja kustannusten noususta huolimatta. Järjestöillä on myös suuri toimintatilojen tarve siitä huolimatta, että kaupunki tarjoaa niille paljon tiloja.

Kaupunki kehittää avustustoimintaa, tilojen saatavuutta ja yhteistyötä järjestöjen kanssa useilla toimenpiteillä.

(Tampereen kaupunki 2023)

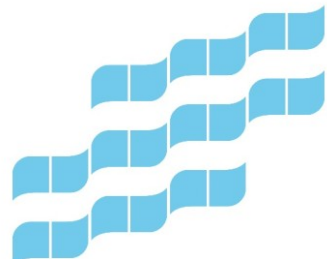
Kehittämisestä esimerkkeinä ovat muun muassa Nekalan kulttuurikeskus ja Hiedanrannan kulttuurikokonaisuus. Lisäksi taide- ja kulttuuritoimijoiden näkyvyyttä ja työllistymistä edistävä Kulttuuripankki-verkkopalvelu laajeni loppuvuodesta 2025 Pirkanmaalta yhteensä 14 maakunnan alueelle.

Tarkastuslautakunta arvioi lisäksi, että avustuskohteiden rajaaminen on merkittävä poliittinen tehtävä. Mikäli avustuspäämäärä ei kasvateta ja halutaan avustaa mahdollisimman monia järjestöjä, jäävät järjestökohtaiset summat pieniksi. Jos taas halutaan kasvattaa järjestökohtaisia avustuksia, jää yhä useampi järjestö kokonaan ilman avustusta. (Tampereen kaupunki 2023)

Kulttuurin ja taiteen tekijöiden toimintaedellytysten ja elinvoimaisen kaupunkikulttuurin varmistaminen on kaupungille erittäin tärkeää. Tampereen kaupungin strategiassa kulttuuri nähdään keskeisenä asukkaiden hyvinvoinnin, vetovoiman ja kestävä kasvun tekijänä. Strategian mukaisesti kaupunki mahdollistaa tekemistä, uudistumista ja yhteistyötä yhdessä kulttuurikentän kanssa. Seuraavissa alaluvuissa on lueteltu Tampereen kaupungin lakisääteiset tehtävät ja strategiset tavoitteet liittyen kulttuuritoiminnan tukemiseen.

3.1 Laki kuntien kulttuuritoiminnasta

Laissa kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) säädetään kunnan kulttuuritoiminnan järjestämisestä sekä siihen liittyvistä tavoitteista, tehtävistä, yhteistyöstä, asukkaiden osallistumisesta, tiedon tuottamisesta ja toiminnan arvioinnista, valtionrahoituksesta sekä kehittämistehtävästä. Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

Lain mukaan kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa ja tämän tehtävän toteuttamiseksi kunnan tulee:

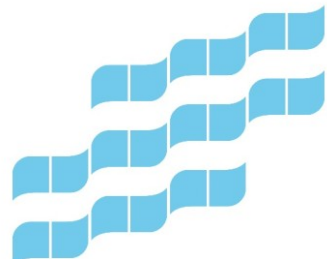
- 1) edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;
- 2) luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle;
- 3) edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa;
- 4) tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen;
- 5) edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa;
- 6) edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa;
- 7) edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

3.2 Kulttuuri osana kaupunkistrategiaa

Tampereen kaupungin strategia 2035 (*Tekemisen kaupunki*) on kaupungin ylin toimintaa ohjaava asiakirja, joka määrittää pitkän aikavälin vision, strategiset painopisteet sekä valtuustokauden tavoitteet ja mittarit. Strategia jäsentää kaupungin kehittämistä neljän painopisteen kautta: Elämäniloa, Kestävyyttä, Edelläkävijyyttä ja Yhdessä. Näitä painopisteitä toteutetaan kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan strategian toteutussuunnitelmassa määritellyillä toimenpidekokonaisuuksilla, jotka ohjaavat valtuustokauden kehittämistä ja vuosisuunnittelua.

Kulttuuri on strategiassa ja toteutussuunnitelmassa selkeästi läpileikkaava voimavara. *Elämäniloa*-painopisteessä kulttuuri tukee hyvinvointia, osallisuutta ja elinikäistä oppimista tarjoamalla elämyksiä ja mahdollisuuksia uuden oppimiseen. Taiteen, liikunnan, luonnon ja teknologian yhdistäminen luo merkityksellisiä kokemuksia ja vahvistaa kulttuurin roolia osana arkea ja vapaa-aikaa.

Kestävyyttä-painopisteessä kulttuuri kytkeytyy ekologiseen, sosiaaliseen ja alueelliseen kestävyyteen. Kulttuuripalvelujen ympäristökestävyyttä vahvistetaan muun muassa ympäristösertifiointien avulla, ja lähiluontoa tuodaan esiin kulttuurin ja vapaa-ajan toimintaympäristönä. Keskeinen toimenpide on kaupungin osien kulttuuritoiminnan mallin vakiinnuttaminen, jonka tavoitteena on tuoda

kulttuuri lähemmäs asukkaita ja vahvistaa paikallista yhteisöllisyyttä esimerkiksi yhteisötaiteen ja alueellisten kokeilujen kautta.

Edelläkävijyyttä-painopisteessä kulttuuri ja tapahtumat ovat Tampereen vetovoiman ja kansainvälisen tunnettuuden ydintekijöitä. Strategisena tavoitteena on erottautua kansainvälisen tason urheilu-, kulttuuri- ja tapahtumakaupunkina kehittämällä laadukkaita ja innovatiivisia kulttuurisisältöjä, vahvistamalla olemassa olevia brändejä sekä tukemalla luovia aloja ja kulttuurialan toimintaedellytyksiä.

Yhdessä-painopisteessä kulttuuri toimii alustana kumppanuuksille, verkostoille ja yhteiselle tekemiselle. Yhteistyö järjestöjen, luovien alojen toimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa sekä uusien toimintamallien kehittäminen tukevat kulttuurin vaikuttavuutta ja kestävästä kehitystä osana koko kaupungin strategista kokonaisuutta.

3.3 Tampereen kaupungin kulttuuristrategia 2030

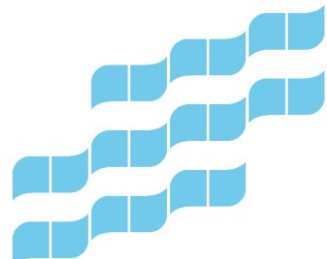
Tampereen kaupungin kulttuuristrategiassa 2030 yksi neljästä tavoitekokonaisuudesta on olla Luovien ihmisten koti. Luovien alojen ja ihmisten todetaan kasvattavan kaupungin elinvoimaa. Kehittämällä taiteilijoiden ja muiden luovien alojen ammattilaisten, kulttuurin harrastajien ja kaupunkiaaktivistien toimintamahdollisuuksia, varmistetaan kaupungin omaleimainen kulttuurielämä, yhteisöllisyyden rakentuminen sekä elinkeinorakenteen kestävä kasvu. Strategiassa esitetään muun muassa seuraavat tavoitteet:

- Kulttuuritoimijoilla on erinomaiset toimintaedellytykset luoda uutta kiinnostavaa kaupunkikulttuuria ja sisältöjä yhdessä laajan toimijaverkoston kanssa.
- Tampere on kansainvälisesti tunnettu ja verkottunut sekä valtakunnallisesti merkittävä taiteen ja taidekoulutuksen kaupunki.
- Kaupungin tilat ovat avoimia ja ne toimivat joustavasti alustana ideoille ja yhteisöille.
- Taiteilijoiden työllisyys on parantunut

Näiden tavoitteiden edistämiseksi kaupunki mm. tukee luovien alojen verkostoja, työllisyyttä ja osaamista poikkihallinnollisesti, sekä parantaa alan toimintaedellytyksiä myöntämällä avustuksia ja tarjoamalla tiloja kulttuuritoimijoille.

3.4 Hyvinvointisuunnitelma

Tampereen kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 hyväksyttiin Tampereen kaupunginvaltuustossa 19.1.2026 ja se toteuttaa kaupungin strategiaa. Hyvinvointisuunnitelmassa kuvataan ikäryhmittäiset tavoitteet ja teot, joilla tamperelaisten hyvinvointia edistetään ja ylläpidetään tulevana vuosina. Suunnitelman

tietopohjana on hyvinvointikertomus, jossa kuvataan tamperelaisten hyvinvoinnin tilaa ja kehitystä.

Ikäryhmittäisten tavoitteiden lisäksi hyvinvointisuunnitelmassa on tunnistettu kuusi kaikkia tamperelaisia koskevaa läpileikkaavaa teemaa. Yksi teemoista on kulttuurihyvinvointi. Sen tavoitteeksi on asetettu, että tamperelaisten hyvinvointi, elämänilo, elämänlaatu ja yhteisöllisyys ovat vahvistuneet kulttuurin ja taiteen avulla. Hyvinvointisuunnitelmassa todetaan, että ”kulttuuri voi olla osa jokapäiväistä elämää, kun palvelut vastaavat ihmisten tarpeisiin. Sen avulla ehkäistään yksinäisyyttä, parannetaan elämänlaatua ja tuetaan hyvinvointia monin tavoin. Taide, kulttuuri, kirjastot, museot, orkesteritoiminta, kulttuuriperintö ja vapaa sivistystyö tarjoavat elämyksiä, tukevat palautumista ja auttavat käsittelemään tunteita. Ne luovat tilaa osallisuudelle, yhdessäololle ja kuulumisen kokemukselle kaikissa elämänvaiheissa.”

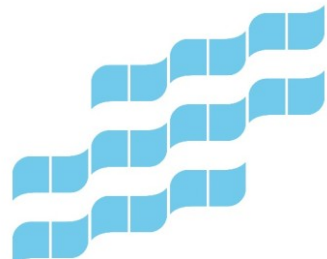
3.5 Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma

Osallisuus- ja yhteisöllisyysuunnitelma tarkoittaa Tampereen kaupungin strategiaa ja se päivitetään valtuustokausittain. Kaupunginhallitus päätti suunnitelmasta 28.8.2023.

Tulevina vuosina keskitytään erityisesti osallistumisen vaikuttavuuden lisäämiseen, uudelaistapoihin tukea yhteisöjä ja asukkaiden omaehtoista toimintaa sekä osallisuustyön johtamisen ja osaamisen kehittämiseen. Tampereen kaupungin osallisuus- ja yhteisöllisyystyön visio on, että jokainen tamperelainen saa äänensä kuuluviin ja löytää oman tapansa vaikuttaa yhteiseen kaupunkiin. Tampereella on hyvät mahdollisuudet omaehtoiseen toimintaan, ja jokainen voi tuntea kuuluvansa johonkin yhteisöön. Asukaslähtöisyys ohjaa kaikkea kaupungin tekemistä.

3.6 Kulttuurin palveluryhmän visio ja missio

Tampereen kaupungin kulttuurin palveluryhmä koostuu kulttuurin hallinnosta ja kuudesta palveluyksiköstä, jotka ovat Tampereen museot, Sara Hildénin taide-museo, Tampere Filharmonia, Tampereen kaupunginkirjasto, Tampereen seudun työväenopisto ja Kaupunkikulttuuriyksikkö. Kulttuuri- ja sivistyspalveluita tarjotaan hyvin laajasti eri ikä- ja kohderyhmille eri puolilla kaupunkia. Palveluryhmän tuottamat tapahtumat, näyttelyt, kurssit ja muu toiminta tavoittivat vuonna 2025 hieman yli 4,4 miljoonaa kävijää. Kulttuurin palveluryhmä vastaa myös kaupungin myöntämien kulttuurin avustusten valmistelusta, joita myönnettiin vuonna 2025 yhteensä 18,2 miljoonaa euroa.

Kulttuurin palveluryhmä päivitti vuonna 2025 missionsa ja visionsa. Palveluryhmän missioksi muotoutui: ”Luomme ymmärrystä ja hyvää elämää”. Missiolauseetta tarkennetaan seuraavalla tekstillä:

”Kulttuuri on asukkaiden hyvän elämän edellytys. Sen parissa ihmiset Tampereella kohtaavat itsensä, toisensa ja luovat yhdessä uutta. Kulttuurin palveluryhmän tavoitteena on mahdollistaa kaikille kulttuurin ja taiteen kokeminen ja tekeminen sekä sivistyksen ja ymmärryksen kehittyminen.

Tuottamalla laadukkaita sisältöjä ja tukemalla alan tekijöitä sekä moniäänistä kulttuurielämää varmistetaan Tampereen asema korkeatasoisena kulttuurikaupunkina. Se kasvattaa myös halua asua ja vieraila Tampereella.”

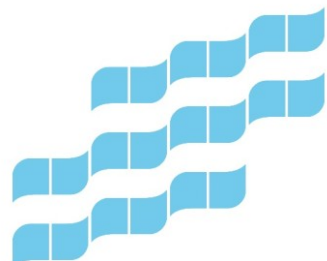
Palveluryhmän visiolauseeksi muotoutui ”Kulttuuri koskettaa kaikkea – Jokainen tamperelainen on kulttuuri-ihminen”. Visiolausetta tarkennetaan seuraavasti:

”Vuoden 2035 Tampereesta tulee ensimmäisenä mieleen kulttuuri. Se on kaupungin käyntikortti, joka on läsnä kaikessa kaupunkikehittämisessä ja toiminnassa. Päätöksenteossa on tunnistettu kulttuurin ja taiteen merkitys – kulttuurintekijöiden ja -laitosten arvostus näkyy.

Kaupunkikulttuuri on moniäänistä ja siihen voi osallistua tekijänä ja kokijana taustasta riippumatta. Kulttuuri on jokaisen tamperelaisen lähipalvelu, ja kaikki asukkaat käyttävät jossain muodossa kulttuurin palveluryhmän palveluja.

Kulttuuri on lisännyt alueen vetovoimaa asuin- ja matkailupaikkakuntana sekä luonut ympärilleen työtä ja uusia elinkeinoja. Kulttuuri on alueen vahvimmin kasvava työllistävä ala.

Sivistyksen arvostus on noussut. Ihmisten hyvinvointi, empatiakyky ja ymmärrys yhteiskunnan tilasta ovat kasvaneet kulttuurin ja taiteen avulla. Tampereen omaleimaiset tarinat, historia, arkkitehtuuri, perinteet ja henki ovat säilyneet sekä saavat uusia muotoja.”

4 Kulttuurikentän toimintaedellytykset ja tarpeet

Tietoa Tampereen kulttuurikentän toimintaedellytyksistä on kerätty muun muassa vuosina 2022–2025 toteutetun Pirkanmaan tapahtuma- ja kulttuuribarometri -kyselyn avulla sekä Tampereen kulttuurikahvit -verkostolle tehdyllä kyselyllä. Lisäksi yleisavustusten ja ammattitaiteilijoiden kannustusapurahojen hakulomakkeilla kysyttiin toimintaedellytyksiin liittyviä kysymyksiä.

4.1 Tampereen kulttuurikahvit -verkostolle tehty kysely

Tampereen kulttuurikahvit -verkosto koostuu tamperelaisista kulttuurialan yhteisöistä, jotka saavat yleisavustusta Tampereen kaupungilta. Mukana on sekä taiteen ammattilaisten organisaatioita että kulttuuriharrastusyhdistyksiä. Lisäksi verkostossa on mukana asiantuntijajäseniä muun muassa Taikesta ja Tampereen kaupungilta. Vuonna 2025 verkostossa oli jäseniä kaikkiaan 190, joista yleisavustusta saavia yhteisöjä oli 151.

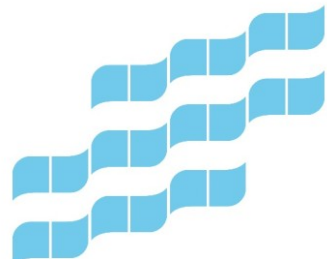
Marraskuun 2024 verkostotapaamisen teemana oli kulttuuriyhteisöjen toimintaedellytykset, ja yhteisöiltä kysyttiin Mentimeter-työkalun avulla erilaisia toimintaedellytyksiin liittyviä kysymyksiä. Ensimmäisenä kulttuuriyhteisöjen edustajilta kysyttiin, mitä heidän yhteisöjensä toiminnassa mukana oleville ihmisille kuuluu. Vastaajia pyydettiin listaamaan sekä ihmisiä ilahduttavia asioita että asioita, jotka tällä hetkellä yhteisöissä huolettavat.

4.1.1 Nämä asiat ovat hyvin

Tampereen kulttuurikahvit -verkoston jäsenet iloitsivat monista asioista, jotka liittyivät heidän kulttuuriyhteisöönsä. Hyvä tekemisen meininki ja innostus koettiin merkittäviksi ilonaiheiksi. Yhteisöjen toiminta on usein tavoittanut monenlaisia yleisöjä, sekä uusia että vanhoja, ja pitkäjänteiset suunnitelmat ovat monilla tuottaneet tulosta. Tamperelainen ja kansainvälinen yleisö arvostaa laadukasta taidetta, jota on onneksi onnistuttu tarjoamaan pienillä resursseilla.

Myös erilaiset yhteistyökuviot ja eri toimijoiden väliset yhteiset projektit ovat tuoneet lisää iloa ja lisänneet toiminnan tuloksellisuutta. Tulevat festivaalit, ousi-illat, konsertit ja muut tapahtumat ovat kulttuurialan toimijoille suurimpia ilonaiheita, samoin kuin monenlaiset yleisöt ja suuret kävijämäärät. Vastaajien mukaan yleisöä onneksi riittää edelleen, ja monilla esitykset ovat olleet jopa loppuunmyytyjä. Moni kulttuuriyhteisö on myös saanut uusia innokkaita jäseniä, ja harrastustoimintaa järjestävien puolella yhteisöjen toiminta perustuukin paljon vapaaehtoisuuteen.

Useampi toimija korosti yhteisöllisyyden, yhdessä tekemisen ja yhteishengen merkitystä ajankohtaisina ja ilahduttavina tekijöinä, vaikka haasteitakin on.

Haastavina aikoina positiivinen pohjavire ja kiinnostavat uudet hankkeet ilahduttavat, samoin kuin jäsenten ja työntekijöiden aktiivisuus ja pyrkimys toiminnan kehittämiseen. Myös kulttuurinen vaihto ja monikulttuurisuus kiinnostaa ja ilahduttaa. Yhteishenki vaikuttaa kulttuurialalla vahvalta, innostusta ja upeita ideoita löytyy.

4.1.2 Huolen aiheita

Verkoston jäsenet olivat kuitenkin myös huolissaan monista asioista. Tulevaisuuden epävarmuus ja töiden jatkuvuus huolestuttavat, samoin kuin töiden kuormitus ja resurssien niukkuus.

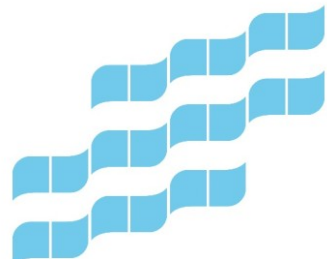
Vuonna 2025 Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) valtionavustuksiin kohdistui leikkauksia yhteensä 22,5 miljoonaa euroa.

- 10,9 milj. euroa kohdennettiin esittävän taiteen ja museoiden valtionrahoitukseen: esittävälle taiteelle 7,9 milj. euroa (10 % vähennys verrattuna vuoteen 2024) ja museoille 3 milj. euroa (n. 6 % vähennys verrattuna vuoteen 2024)
- 6,5 milj. euroa kohdennettiin valtionavustussmäärärahoihin
- 5,1 milj. euroa OKM:n jakamiin avustuksiin taide- ja kulttuurialan valtakunnallisille yhteisöille, kulttuuritilojen investointeihin, elokuvan, audiovisuaalisen kulttuurin ja luovien sisältöjen edistämiseen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja kulttuurien väliseen vuoropuheluun (n. 10 % vähennys verrattuna vuoteen 2024)

Taiteen edistämiskeskuksen avustukset vähenivät vuonna 2025 1,3 milj. eurolla, mikä on noin 3 prosentin vähennys verrattuna vuoteen 2024.

Kulttuuriin ja järjestökenttään kohdistuvat avustusleikkaukset sekä työkokeiluihin ja palkkatukiin tulleet muutokset huolestuttavat. Erityisesti julkisen rahoituksen epävarmuus, avustussmäärärahojen leikkaukset ja yleinen taloustilanne haastavat toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua. Esittävien taiteiden aloilla rahoituksen leikkaukset myös lisäävät viihteellisuuden painetta ohjelmistoissa.

Rahoituksen lisäksi erityisesti harrastajapuolella myös vapaaehtoisten työntekijöiden väheneminen ja olemassa olevien vapaaehtoisten ja yhdistyksen jäsenten vanheneminen ja uusien jäsenten rekrytointi huolettaa. Murros yhteisöllisessä kansalaistoiminnassa voi monen pienen yhteisön kohdalla tarkoittaa sitä, että uusia toimijoita ei aina löydy vanhojen tilalle. Uudet toimijat saattavat kokea vanhat yhdistykset vanhanaikaisiksi ja perustaa uusia. Kun vapaaehtoisten määrä yhteisöissä laskee, kuormitus kasautuu pienelle aktiivien joukolle. Joskus etenkin pienemmissä yhteisöissä myös palkattujen työntekijöiden harteilla on kohtuuton työmäärä aina suunnittelusta toteutukseen. Työn arjessa koetaan usein ”kiire-painetta” ja toiminnan vetäjien jaksaminen huolestuttaa monia. Vastuutehtävien

ja talkootyön epätasainen jakautuminen aiheuttaa loppuun palamista, ja talousnäkymät aiheuttavat henkistä painolastia henkilöstöille ja jäsenistöille.

Lisäksi verkoston jäseniä huolettaa yhteiskunnan kulttuurivihamielinen ilmapiiri ja lisääntynyt vihapuhe, jotka vaikuttavat työssä jaksamiseen ja lisäävät huolta töiden ja toiminnan jatkuvuudesta. Monet vastaajat toteavat, että tulevaisuus tuntuu epävarmalta ja he pelkäävät, että yleisön innokkuus käyttää kulttuuripalveluja voi ”nuukahtaa”, jos rahaa on kulttuurialalla käytössä yhä vähemmän ja vähemmän. Muita kulttuurikentän huolenaiheita ovat muun muassa kohtuuhintaisten esiintymispaikkojen vähentyminen, harjoitustilojen vähäisyys ja olemassa olevien tilojen puutteellisuus, alv-kannan nosto ja pääsylippujen kallistuminen sekä lapsiharrastajien vähäisyys.

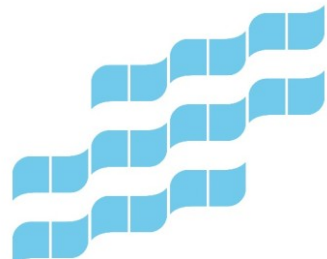
4.1.3 Kuulumisia yhteisöjen toiminnan ja talouden näkökulmasta

Seuraavaksi Tampereen kulttuurikahvit -verkostolle tehdyssä kyselyssä kartoitettiin yhteisöjen kuulumisia erityisesti yhteisöjen toiminnan ja talouden näkökulmasta katsottuna. Vastaukset jakautuivat pitkälti taloudelliseen tilanteeseen liittyviin vastauksiin sekä yhteisöjen koulutustarpeisiin. Paljon toivottiin myös sitä, että Tampereen kaupunki tilaisi enemmän kulttuurisisältöjä tapahtumiinsa paikallisilta yhteisöiltä.

Tampereen kulttuurialan taloudellinen tilanne on hyvin vaihteleva. Osalla yhteisöistä on melko vakaa taloudellinen tilanne, mutta toimijat saattavat samalla kokea epävarmuutta tulevaisuuden suhteen. Yhteisöjen omat tuotot ovat saattaneet olla suhteellisen hyviä, ja omarahoitussuhteet ovat kasvaneet, mutta tulevaisuudessa odotettavat avustusten lisäleikkaukset huolestuttavat. Julkista rahoitusta ei aina koeta pitkäjänteiseksi, mikä vaikeuttaa toiminnan suunnittelua ja kehittämistä. Vastauksista nousee myös huoli siitä, että yhteisön perustoiminnalle on vaikeampi saada rahoitusta kuin erilaisille hankkeille. Rahoituksen puutteesta johtuvat peruuntuneet suunnitelmat harmittavat.

Monille kulttuurialan toimijoille rahoituksen riittävyys on myös jatkuva haaste. Useat yhteisöt ilmaisivat huolensa siitä, että perustoiminnan rahoitus on liian alhaisella tasolla, mikä pakottaa heidän organisaationsa ”elämään kädestä suuhun”. Puskurirahaa ei välttämättä juurikaan ole ja avustukset ovat yksivuotisia, mikä vaikeuttaa toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua ja kehittämistä. Korona-aika on syönyt monen yhteisön puskurirahat. Myös yleinen kustannusten nousu on vaikuttanut talouteen negatiivisesti. Lisäksi asukkaiden ja potentiaalisten asiakkaiden taloustilanne vaikuttaa yhteisöihin, kun asiakkaat harkitsevat entistä tarkemmin rahan käyttöään.

Kulttuurialan toimijat ovat Tampereella aktiivisia ja innovatiivisia, mutta monien organisaatioiden kohdalla resurssien puute estää toiminnan kehittymisen. Useat

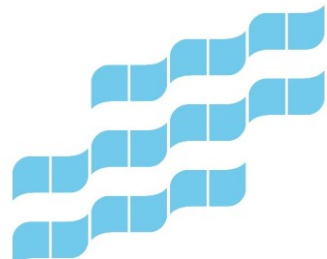

yhteisöt ilmaisivat erilaisia kehittämistoiveita, kuten asiakaspalvelun ja markkinoinnin kehittämistä, tilojen uudistamista sekä omarahoituksen kasvattamista. Kuitenkin resurssipula sekä harjoitustilojen, varastojen ja työtilojen puute estää monien yhteisöjen kohdalla toiminnan laajentumisen. Yhteistyö kaupungin ja muiden tahojen kanssa sekä Tampereen kaupungin ja muiden rahoitustahojen tarjoamat kulttuurin tukipalvelut koetaan keskeisiksi asioiksi kulttuurialan toiminnan tukemisessa. Niistä koetaan olevan myös taloudellista hyötyä. Useat kulttuuriyhteisöt ilmaisivat myös tarpeen kaupungin tarjoamille ja tukemille harrastus- ja esitystilaille sekä yhteistyölle muiden kulttuuritoimijoiden kanssa.

Tamperelaisilla kulttuurialan toimijoilla on myös monenlaisia koulutustarpeita, jotka liittyvät sekä organisaation sisäiseen toimintaan että laajempiin kehittämisprojekteihin. Näiden koulutustarpeisiin vastaaminen olisi tärkeää paikallisen kulttuurialan toiminnan kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi. Koulutusten avulla voidaan varmistaa, että kulttuuriyhteisöt pystyvät toimimaan tehokkaasti ja ammattimaisesti, ja että heillä on tarvittavat taidot ja tiedot tulevaisuuden haasteiden kohtaamiseen. Erityisesti pienemmissä kulttuuriyhteisöissä koettiin tarvetta organisaatioiden sisäiselle koulutukselle. Esimerkiksi rahastonhoitajien ja tuottajien tehtäviin kaivattaisiin koulutusta. Isommissa yhteisöissä tarvittaisiin kaupungin apua erityisesti EU-rahoituksen hakemiseen.

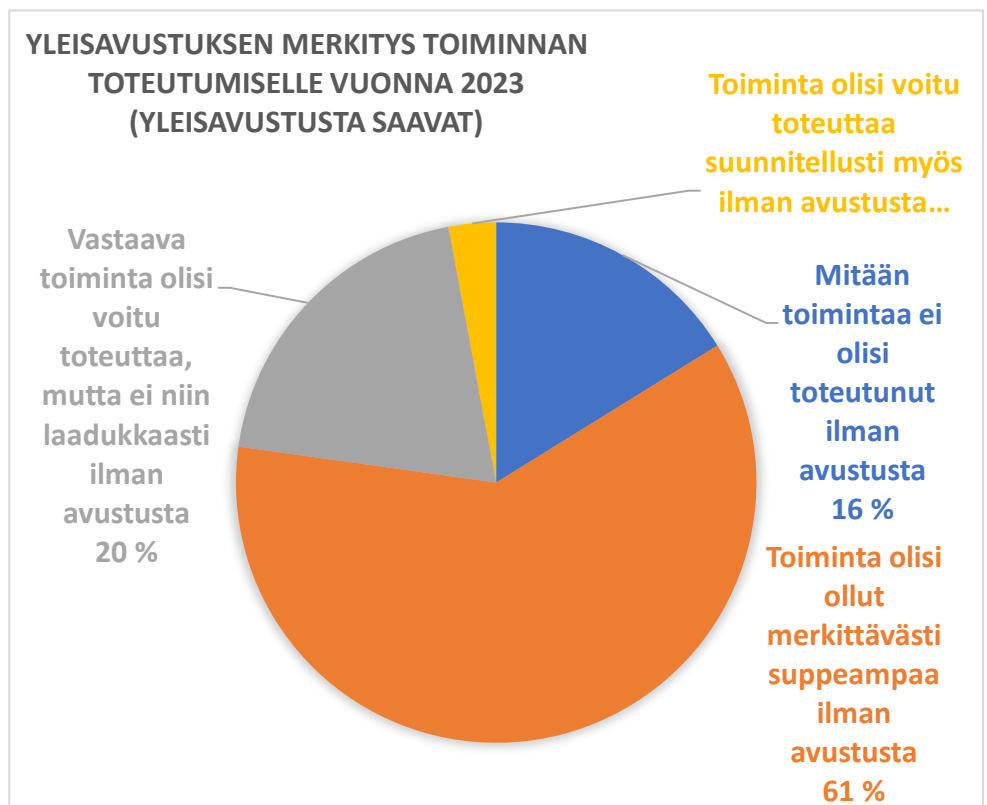
4.2 Yleisavustuksia hakeneille tehty kysely

Vuoden 2025 yleisavustushakemuksilla tamperelaiset kulttuuriyhteisöt pääsivät monipuolisesti arvioimaan omia toimintaedellytyksiään ja omaa rahoitustaan. Yleisavustusten hakuaika oli tammikuussa 2025, jonka yhteydessä kulttuuriyhteisöt vastasivat myös toimintaedellytyksiin liittyviin lisäkysymyksiin. Yhteisöt muun muassa arvioivat avustuksissaan tapahtuvia muutoksia sekä muita toimintaedellytyksiinsä vaikuttavia muutoksia.

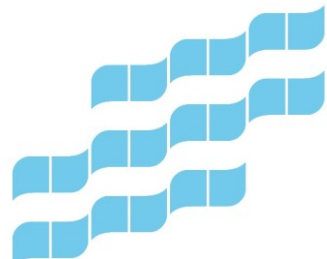

4.2.1 Yleisavustusten merkitys ja niiden muutokset

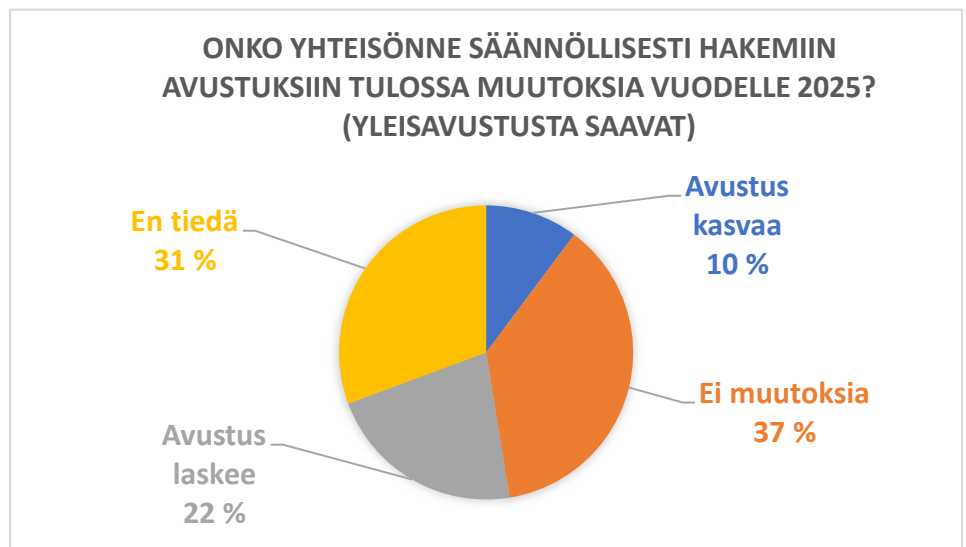
Tammikuussa 2025 kerätyn aineiston perusteella kaupungin tarjoama yleisavustus koettiin merkittäväksi yleisavustusta saavien yhteisöjen toiminnan kannalta. 61 prosenttia vastaajista totesi, että yhteisön toiminta olisi ollut vuonna 2023 merkittävästi suppeampaa ilman yleisavustusta ja 16 prosenttia vastaajista kertoi, että mitään toimintaa ei olisi toteutunut ilman kaupungin tarjoamaan yleisavustusta. Yksi viidesosa vastaajista totesi, että ilman yleisavustusta vastaava toiminta olisi voitu toteuttaa, mutta ei niin laadukkaasti. Vain 3 prosenttia vastaajista totesi, että heidän vuosisuunnitelmassaan ollut toiminta olisi voitu toteuttaa myös ilman avustusta, mutta tulos selittyy sillä että näistä yhteisöistä suurin osa ei ollut yleisavustuksen piirissä vielä vuonna 2023.

Yleisavustukset nähdään välttämättömänä pohjana pitkäjänteisen ja saavutettavan kulttuuritoiminnan toteuttamiselle. Moni vastaajista arvioi, että ilman yleisavustusta yhteisön tarjoamien kulttuuripalveluiden määrä pienenesi ja esimerkiksi esitysten ja harrastustoiminnan saavutettavuus olisi vaarassa huonontua. Isoilla toimijoilla kaupungin myöntämien yleisavustusten leikkaukset vaikuttaisivat henkilöstömääriin ja sitä kautta valtionosuuksien määrään, pienemmillä toimijoilla avustusten leikkaukset vaikuttaisivat muun muassa esitysten pääsymaksujen ja kurssimaksujen hintoihin, jolloin vähävaraisten henkilöiden olisi entistä vaikeampi päästä kulttuurin ja kulttuuriharrastusten pariin ja nauttia taiteesta.

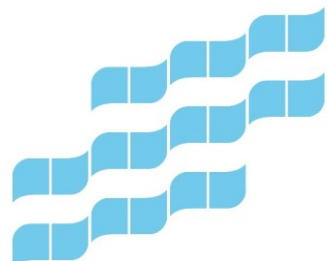

Mahdolliset avustusten leikkaukset kohdistuisivat todennäköisesti myös tiloihin, sillä monet avustuksensaajista kohdistavat saamansa yleisavustuksen henkilöstökulujen lisäksi tilavuokriin. Monen yhteisön tarjoama toiminta ja palvelut ovat riippuvaisia tiloista, ja mahdolliset edullisemmat tilat voivat usein olla vaikeammin saavutettavia ja niiden esteellisyydessä voi olla puutteita. Esittävien taiteiden puolella avustusten leikkaukset saattaisivat vaikuttaa myös ohjelmistojen monimuotoisuuteen, jolloin ohjelmistosisältöjen suhteen otettaisiin vähemmän riskejä ja taiteellinen taso saattaisi kärsiä, kun yhteisöt panostaisivat markkinave-toisempaan ja viihteellisempään ohjelmaan.

Yhteisöjen arviot hakemiensa avustusten muutoksista jakautuvat kolmeen pääluokkaan: avustusten kasvu, avustusten pysyminen ennallaan ja avustusten lasku. Lisäksi iso osa vastaajista ilmoitti, ettei vielä tiedä tulevista muutoksista. Yleisavustusta saavista vain 10 prosenttia arvioi avustustensa kasvavan vuonna 2025. Yleisavustusta saavista 37 prosenttia arvioi, että avustustaso ei muutu vuonna 2025 ja 22 prosenttia yleisavustusta saavista uskoi avustustensa määrän laskevan. Avustuksiin liittyvä epävarmuus oli helposti havaittavissa aineistosta, sillä noin kolmasosa, eli 31 prosenttia vastaajista ei osannut sanoa minkälaisia muutoksia avustuksiin on mahdollisesti tulossa.

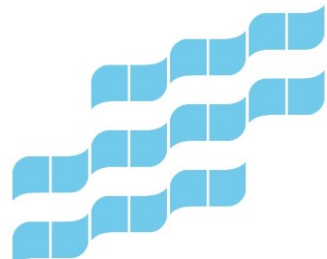
Mahdollisen avustusten kasvun arveltiin johtuvan esimerkiksi toiminnan laajenemisesta, mikä voi kasvattaa avustustarvetta esimerkiksi henkilöstökulujen, tilavuokrien ja materiaalihankintojen osalta. Yhteisöt myös pyrkivät nostamaan työntekijöidensä palkkoja vastaamaan oman alansa työehtosopimusten suosituksia. Joissain tapauksissa avustusten nousu liitetään siihen, että yhteisöt ovat saaneet uusia avustuksia. Vaikka 10 prosenttia yleisavustusta saaneista arvelikin säännöllisesti hakemiensa avustusten kasvavan vuonna 2025, monissa vastauksissa silti korostuu, että kasvu ei kuitenkaan aina riitä kattamaan kustannusten nousua, ja omarahoitusosuutta joudutaan joka tapauksessa lisäämään merkittävästi.

Suurin osa (37 %) yleisavustusta saaneista hakijoista arvioi, että heidän säännöllisesti hakemiinsa avustuksiin ei ole tulossa muutoksia. Tässä ryhmässä korostuivat huomiot mm. yhteisön toiminnan ja talouden vakiintumisesta, mikä tuo ennustettavuutta niin toimintaan itsessään kauin myös avustusten määrään. Myös tässä ryhmässä huomioitiin erilaisia epävarmuustekijöitä, kuten toimintaympäristön epävarmuutta, palkkatukien muutoksia, rakennusten korjaustarpeita ja vapaaehtoisten määrän vähenemistä. Myös yleinen kustannusten nousu, kuten vuokrien ja sähkön hintojen nousu sekä lisääntyneet materiaalikustannukset vaikuttavat toimintaan, vaikka avustukset eivät muuttuisikaan. Lisäksi useat yhteisöt ilmaisevat huolensa kulttuuripoliittisesta ilmapiiristä ja kulttuurialan rahoituksen tulevaisuudesta, vaikka konkreettisia muutoksia ei tämän vastaajaryhmän kohdalla välttämättä olekaan tapahtunut.

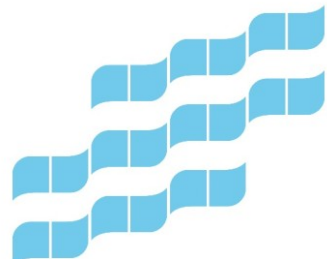
Tammikuussa 2025 myöntävän yleisavustuspäätöksen saaneista noin 22 prosenttia arvioi säännöllisesti hakemiensa avustusten laskevan vuonna 2025. Leikkausten arvioitiin kohdistuvan vuonna 2025 erityisesti valtionosuusjärjestelmän (VOS) ja Taiken avustuksiin. Valtion myöntämät avustukset pienentyvät monen hakijan arvion mukaan 2–10 %, ja he ennakoivat, että avustuksiin on tulossa lisäleikkauksia myös vuonna 2026. Tästä ryhmästä moni vastaaja toteaa ongelmaksi myös sen, että Tampereen kaupungin avustukset eivät ole kasvaneet samassa suhteessa kuin kustannukset. Tämä aiheuttaa lisäpainetta yhteisöjen talouteen. Vastaajat huomauttavat, että avustuksiin kohdistuvat leikkaukset johtavat henkilöstövähennyksiin, tapahtumien karsintaan ja pitkäjänteisen suunnittelun vaikeutumiseen. Avustusten väheneminen lisää kulttuurialalla myös kilpailua rahoituksesta, mikä vaatii yhteisöiltä entistä strategisempaa suunnittelua ja vaikuttavuuden osoittamista. Erityisesti esittävän taiteen kentällä, kuten teattereissa ja tanssiryhmissä, leikkausten koetaan vaikuttavan suoraan taiteelliseen toimintaan ja sen laatuun.

Noin kolmasosa (31%) yleisavustusta saavista yhteisöistä ei vielä tammikuussa 2025 osannut sanoa miten heidän avustusmääränsä mahdollisesti muuttuvat. Epävarmuus liitettiin muun muassa poliittisiin ja taloudellisiin muutoksiin. Kulttuuripoliittinen ilmapiiri, hallituksen leikkauslinjaukset ja yleinen taloustilanne vaikuttavat vastaajien mukaan avustusten ennakoimattomuuteen. Epävarmuus koettiin myös toimintaa hankaloittavaksi tekijäksi. Kun ei tiedetä, paljonko avustusta saadaan, ei voida myöskään suunnitella toimintaa. Yhteisöt suunnittelevat uusia hankkeita, kuten erilaisia kulttuuritapahtumia ja yhteistyöprojekteja, joiden toteutuminen kuitenkin lopulta riippuu täysin avustusten saannista. Vaikka kaupungin avustustoiminta edellyttää, että avustettavilla yhteisöillä pitää olla avustuksen lisäksi myös omarahoitusta, monella yhteisöllä toiminta saattaa silti olla isoilta osin tai ainakin osittain avustuksen varassa. Tällaisten toimijoiden kohdalla avustuspäätösten aikataulut vaikuttavat suuresti toimintaan, sillä useat avustuspäätökset tehdään vasta alkuvuodesta, mikä vaikeuttaa yhteisöjen vuosittaista taloussuunnittelua.

4.2.2 Toiminnan volyymit

Yleisiä lukuja	2023	2024
Yleisavustuksen käyttöä raportoineet yhteisöt	137	136
Kulttuurin yleisavustukset yhteensä (pois lukien Tampere-talon avustus)	8 199 000 €	8 052 000 €
Työllisyys	2023	2024
Kokoaikaisesti ja ympäri vuoden työllistetyt henkilöt	551	557
Osa-aikaisesti tai vain osan aikaa vuodesta työllistetyt henkilöt	1 863	1 668
Avustusyhteisöiltä palkkioita saaneet henkilöt	2 508	2 117
Vapaaehtoiset työntekijät	3 124	3 182
Yleisötilaisuudet	2023	2024
Yleisavustuksin tuettavan toiminnan yleisötilaisuuksien lukumäärä	14 413	8 176
Yleisavustuksin tuettavan toiminnan yleisömäärä	1 164 590	1 475 149
Yleisavustuseuroa per yleisön jäsen	7,04 €	5,46 €

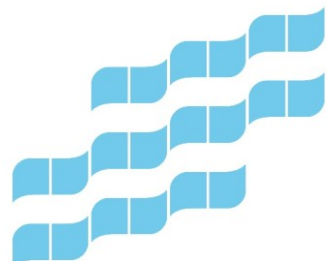

Säännöllinen toiminta	2023	2024
Säännöllisen toiminnan tilaisuuksien/kokoontumisten lukumäärä	18 381	59 407
Säännölliseen toimintaan osallistuneiden henkilöiden/aktiiviharrastajien lukumäärä	111 266	97 158
Jäsenet	2025	2026
Yhteisöjen jäsenet yhteensä	45 161	34 121

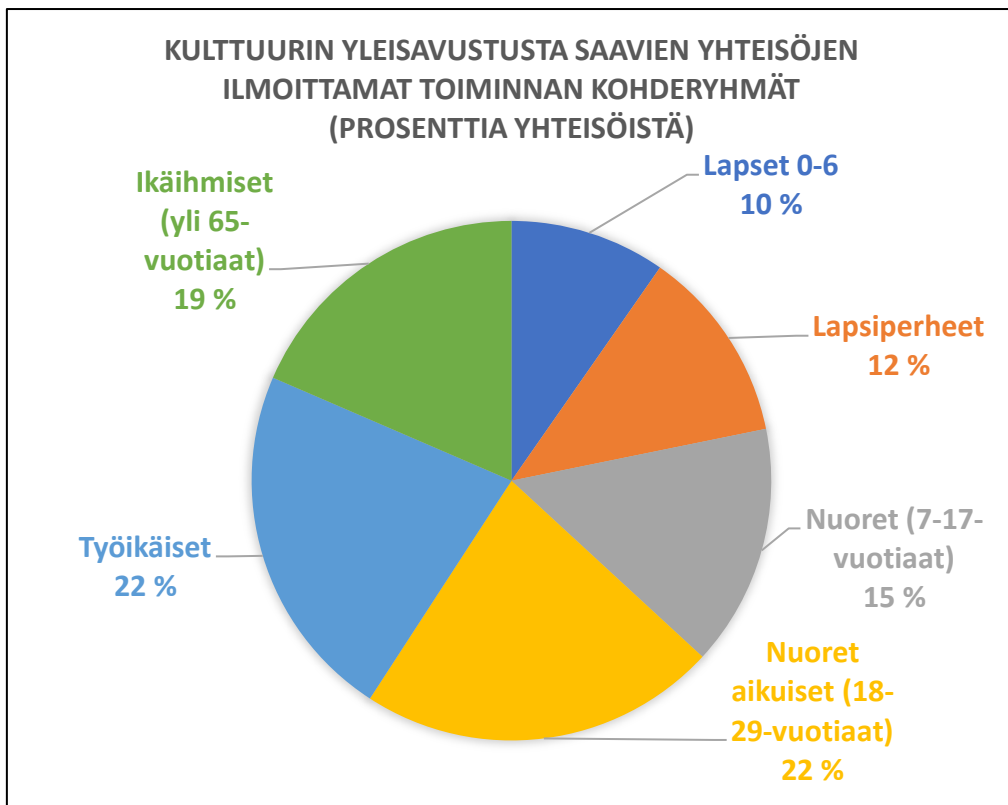
Tampereen kaupungin kulttuurin yleisavustusta saavia yhteisöjä on vuonna 2026 kaikkiaan 137 kappaletta. Tammikuussa 2026 tehdyn kyselyn mukaan yleisavustusta saavat yhteisöt työllistivät vuonna 2024 kokoaikaisesti ja ympäri vuoden 557 työntekijää. Yhteisöjen osa-aikaisesti tai vain osan aikaa vuodesta työllistämien henkilöiden lukumäärä oli puolestaan 1 668. Tämän lisäksi yleisavustusta saavat yhteisöt maksoivat vuonna 2023 palkkioita kaikkiaan 2 117 henkilölle. Vaikka kokoaikaisesti ja ympäri vuoden työllistettyjen henkilöiden määrä kasvoi hieman vuodesta 2023 vuoteen 2024, niin osa-aikaisten ja palkkioita saaneiden henkilöiden määrä väheni yhteensä liki 600 henkilöllä.

Yleisavustusta saavissa yhdistyksissä on vuoden 2026 tammikuun tietojen mukaan kaikkiaan 34 121 jäsentä, mikä on yli 11 000 vähemmän kuin vuonna 2025. Jäsenten ja työntekijöiden lisäksi yhteisöjen toiminnassa ja tapahtumien toteuttamisessa oli mukana myös muita, erikseen rekrytoituja vapaaehtoisia, joita yhteisöillä oli avustettavassa toiminnassa vuonna 2024 kaikkiaan 3182. Yhteisöjä pyydettiin myös arvioimaan, oliko vapaaehtoisten saaminen helppoa. Vastaukset sijoituivat asteikolle 1–5, jossa 1 tarkoitti erittäin vaikeaa ja 5 erittäin helppoa. Vastausten keskiarvo oli 3,3.

Yleisavustuksin tuettavassa toiminnassa järjestettiin vuonna 2024 kaikkiaan 8 176 yleisötapahtumaa, mikä on 6 237 vähemmän kuin vuonna 2023. Toisaalta vuoden 2024 pienempi tapahtumamäärä tavoitti enemmän ihmisiä kuin tapahtumat vuonna 2023. Vuoden 2024 yleisömäärät olivat yhteensä noin 1,48 miljoonaa, mikä on yli 300 000 henkilöä enemmän kuin vuonna 2023. Kyselyssä ohjeistettiin vastaajia siten, että näyttelytoiminnasta ilmoitettiin yksi näyttely aina yhdeksi yleisötapahtumaksi.

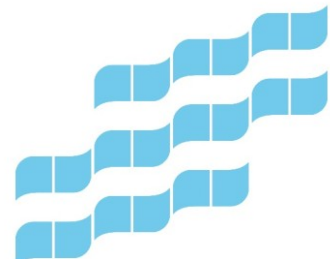
Yleisötapahallien lisäksi monet yhteisöt järjestivät myös säännöllistä toimintaa, kuten erilaisia kulttuuriharrastuksia, -kerhoja, koulutuksia, kursseja ja harjoituksia. Säännöllisen toiminnan tilaisuuksien ja kokoontumisten lukumäärä oli vuonna 2024 yhteensä 59 407, mikä on yli 41 tuhatta enemmän kuin vuonna 2023. Vuonna 2024 säännölliseen toimintaan osallistujien määrä oli yli 97 tuhatta, mikä on yli 14 tuhatta vähemmän kuin vuonna 2023.

Kulttuurin yleisavustusta saavat yhteisöt ilmoittavat yleisavustushakemuksillaan monipuolisesti erilaisia kohderyhmiä ja esimerkiksi eri ikäryhmille suunnattua kulttuuritoimintaa katetaan monipuolisesti yleisavustuksin. Yksi yhteisö voi ilmoittaa yleisavustushakemuksella monta eri kohderyhmää. Suurimmat kohderyhmät ovat vuonna 2025 olleet työikäiset (22 %) ja 18–29-vuotiaat nuoret aikuiset (22 %). Kolmanneksi suurin kohderyhmä ovat yli 65-vuotiaat ikäihmiset (19 %). Neljänneksi suurin kohderyhmä on 7–17-vuotiaat nuoret (15 %). 12 % yhteisöistä on nimennyt kohderyhmäkseen lapsiperheet ja 10 % yhteisöistä nimeää 0–6-vuotiaat lapset omaksi kohderyhmäkseen.

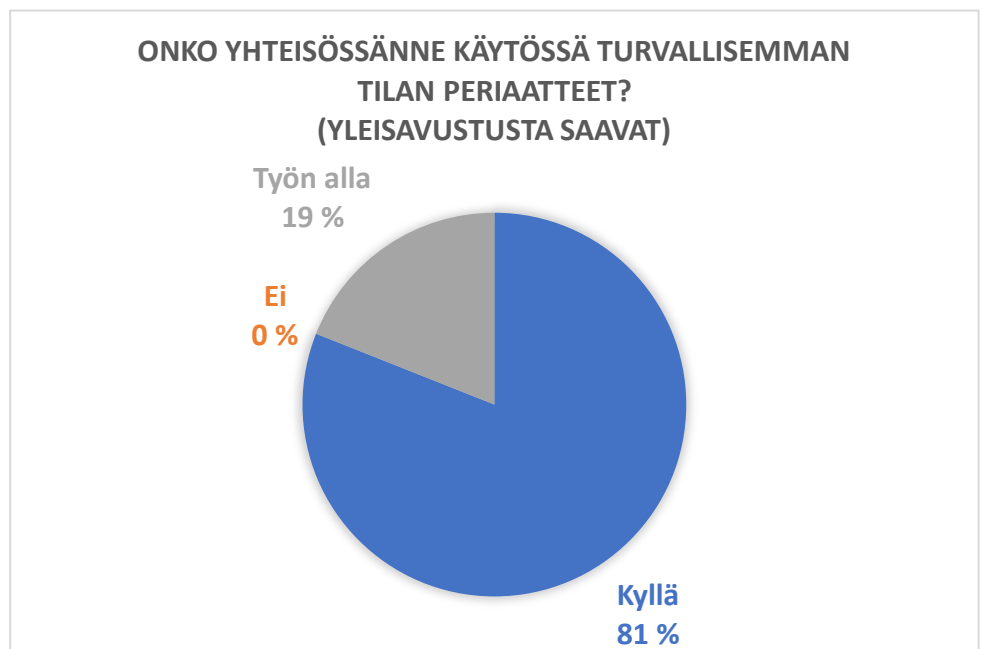
4.2.3 Turvallinen tila ja vastuullisuus

Turvallisemman tilan periaatteilla tarkoitetaan ohjeita siitä, millä tavoin tiloissa ja tapahtumissa pyritään olemaan huomaavaisia ja arvostavia kaikkia kohtaan. Yhdessä määritellyillä ja julkaistuilla turvallisemman tilan periaatteilla on

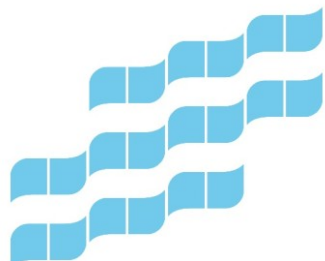

merkitystä erityisesti niille vähemmistöryhmille, jotka ovat kokeneet syrjintää ja jotka pelkäävät, että heitä kohdellaan uudelleen epäasiallisesti. Turvallisemmassa tilassa jokainen voi tuntea olonsa tervetulleeksi ja olla luontevasti oma itsensä kaikkine henkilökohtaisine ominaisuuksineen.

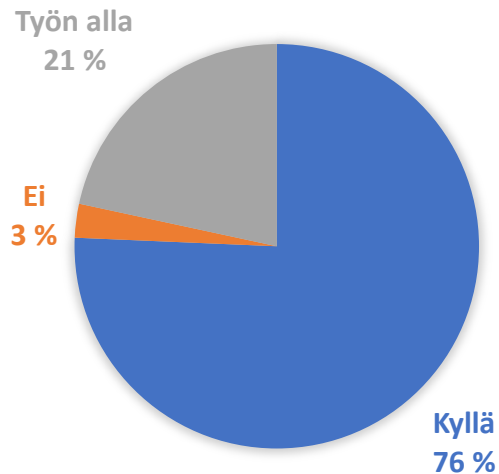
Lähes kaikissa tamperelaisissa kulttuuriyhteisöissä on huomioitu turvallisemman tilan periaatteet. Pieni ero löytyy kaupungin yleisavusta saavien ja niiden ulkopuolella olevia yhteisöjen luvuissa. Yleisavustusta saavista yhteisöistä 81 prosentilla on käytössään turvallisemman tilan periaatteet ja lopuilla 19 prosentilla ne ovat työn alla. Yksikään yleisavustusta saavista yhteisöistä ei ilmoittanut, että heillä ei olisi turvallisemman tilan periaatteet käytössä.

Hylätyn yleisavustuspäätöksen saaneista 76 % ilmoittaa, että heillä on käytössä turvallisemman tilan periaatteet, ja 21 prosenttia kertoo niiden olevan työn alla. Vain 3 prosenttia hylätyn päätöksen saaneista ilmoittaa, että heillä ei ole turvallisemman tilan periaatteet käytössä.

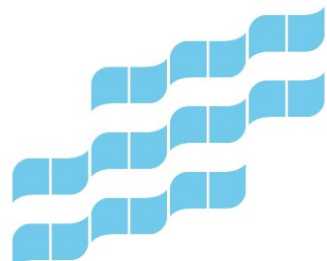
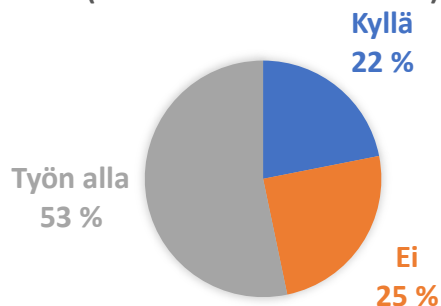

**ONKO YHTEISÖSSÄNNE KÄYTÖSSÄ TURVALLISEMMAN
TILAN PERIAATTEET? (HYLÄTYN PÄÄTÖKSEN SAANEET)**

Myös vastuullisuus ylipäättään vaikuttaa olevan kulttuuritoimijoille tärkeää. Vastuullisuussuunnitelma on terminä varmasti hieman uudempi ja vieraampi kuin esimerkiksi turvallisemman tilan periaatteet, mutta senkin tamperelainen kulttuuriyhteisö vaikuttaa ottavan pikkuhiljaa haltuunsa. Tampereen kaupungin kulttuurin yleisavustusta saavista yhteisöistä 22 prosenttia ilmoittaa, että heille on laadittu vastuullisuussuunnitelma. Yli puolet, eli 53 prosenttia sanoo vastuullisuussuunnitelman olevan työn alla. Tasan neljäsosa, eli 25 prosenttia yleisavustusta saavista yhteisöistä ilmoittaa, että heille ei ole laadittu vastuullisuussuunnitelmaa.

**ONKO YHTEISÖLLENNE LAADITTU
VASTUULLISUUSUUNNITELMA?
(YLEISAVUSTUSTA SAAVAT)**

Hylätyn yleisavustuspäätöksen saaneiden kohdalla tilanne on hieman toinen. Yli puolet tästä vastaajaryhmästä ilmoittaa, että heillä ei ole laadittu vastuullisuus-suunnitelmaa ja vain 14 prosenttia ilmoittaa, että heillä vastuullisuussuunnitelma on laadittu. Loput vastaajista ilmoittavat, että suunnitelma on heillä työn alla.

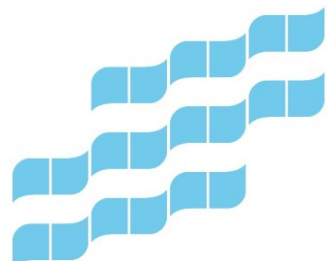

4.2.4 Toimintaedellytyksiin vaikuttavat asiat

Avustusta hakeneet yhteisöt kirjasivat avustusmuutosten lisäksi hakemuksilleen myös muita niiden toimintaedellytyksiin vaikuttavia muutoksia, kuten esimerkiksi tiloihin liittyvät muutokset ja remontointitarpeet. Monet yhteisöt joutuvat vuoden 2025 aikana tai lähitulevaisuudessa siirtymään väistötiloihin tai etsimään uusia harjoitus- tai esitystiloja, mikä aiheuttaa lisäkustannuksia ja epävarmuutta.

Toisena merkittävänä haasteena koettiin vapaaehtoistoiminnan haasteet. Sekä harrastaja- että ammattilaiskentällä vapaaehtoisten rooli on usein merkittävä. Harrastajayhteisöissä toiminta usein pyörii vapaaehtoisvoimin ja ammattilaispuolella vapaaehtoisia hyödynnetään esimerkiksi isoissa tapahtumissa talkoovoimana. Yhteiskunta on kuitenkin vuosien mittaan muuttunut, eikä vapaaehtoisuutta koeta enää samalla tavalla houkuttelevaksi kuin ennen. Vapaaehtoisten ikääntyminen sekä uusien toimijoiden puute vaikeuttavatkin monien yhteisöjen toimintakykyä.

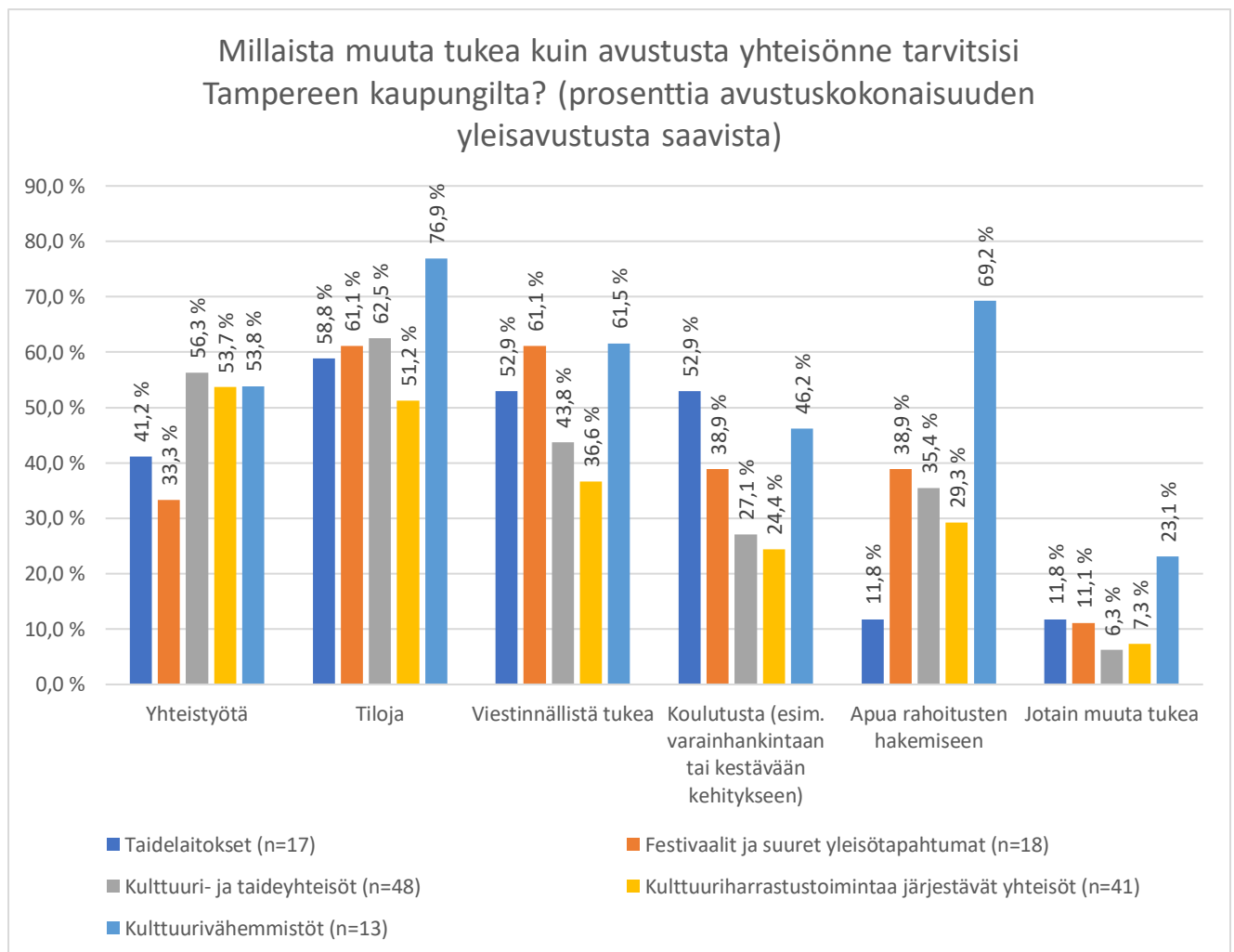
Myös monikulttuurisuudella ja kotoutumista tukevalla työllä katsottiin olevan vaikutuksia kulttuuriyhteisöjen toimintaedellytyksiin. Tampere on kasvava kaupunki, jonka asukkaista runsas 11 prosenttia on muunkielisiä (eli äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvia). Usein monimuotoisuus, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys koettiin positiivisena asiana, mutta esimerkiksi maahanmuuttajien määrän kasvun koettiin tuovan uudenlaisia tarpeita kulttuuri-työhön ja yhteisöjen rooliin kotoutumisen edistäjinä. Monikielisyys asettaa myös uudenlaisia haasteita yhteisöjen viestinnälle ja toiminnan sisältöjen suunnittelulle.

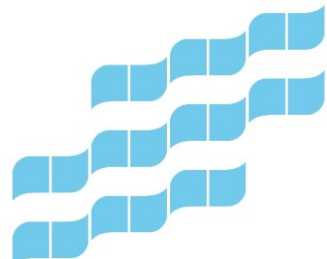
Toimintaympäristön muutokset, kuten esimerkiksi digitalisaatio vaikuttavat myös yhteisöjen toimintaedellytyksiin. Esimerkiksi viestinnässä ja markkinoinnissa toiminnan ja tapahtumien markkinointi ja näkyvyys saattavat vaatia uusia ja uudenlaisia resursseja, erityisesti sosiaalisen median ja verkkosisältöjen osalta. Muuttuvassa ympäristössä yhteistyöverkostojen merkitys kasvaa. Yhteisöt korostavatkin vastauksissaan yhteistyön tärkeyttä kaupungin, säätiöiden ja muiden kulttuuri-toimijoiden kesken, jotta toiminta voi jatkua ja kehittyä.

4.2.5 Muut tuen tarpeet

Yleisavustusten hakulomakkeilla tammikuussa 2025 saatujen vastausten perusteella kulttuuriyhteisöt toivovat kaupungilta myös muuta tukea kuin avustuksia. Kulttuuriyhteisöjen tarpeet ulottuvat fyysisistä tiloista ja taloudellisesta tuesta

aina yhteistyön ja viestinnän kehittämiseen. Erityisesti tilojen saatavuus ja kohtuullinen hinnoittelu nousivat esiin toistuvina teemoina. Lisäksi yhteisöt

kaipaavat kaupungilta aktiivisempaa roolia koulutuksen ja tiedottamisen sekä yhteistyön ja kulttuuripalveluiden kehittämisessä.

Kulttuuriyhteisöjen esittämät toiveet tarjoavat arvokasta tietoa kaupungin kulttuuripolitiikan kehittämiseksi. Jotta Tampereen kaupunki voisi tukea kulttuuritoimijoita tehokkaammin, kaupungin tulisi huomioida yhteisöjen tilatarpeet, rahoitusmahdollisuudet, yhteistyön edistämisen sekä viestinnän ja koulutuksen kehittämisen. Näiden toimenpiteiden avulla voidaan vahvistaa kulttuurielämän monimuotoisuutta ja saavutettavuutta kaupungissa.

4.3 Muita keskeisiä tutkimuksia

Tampereen kulttuuripalveluita suunniteltaessa ja kehitettäessä käytetään monenlaisia tietolähteitä, jotta kehittämistyötä voidaan tehdä mahdollisimman tietoperusteisesti. Edellä avattujen kyselyaineistojen lisäksi Tampereen kaupunki on tehnyt myös muita keskeisiä selvityksiä, jotka kertovat osaltaan tamperelaisen kulttuurikentän toimintaedellytyksistä.

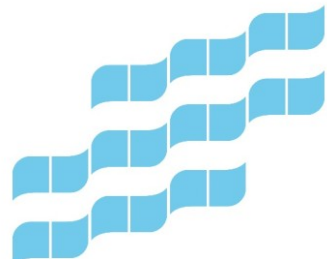
4.3.1 Kulttuurin asukastutkimus

Tampereen kaupungin kulttuuripalveluiden asukastutkimus vuonna 2024 selvitti kaupunkilaisten näkemyksiä ja toiveita kulttuuripalveluiden kehittämiseksi. Isossa kuvassa tilanne on pysynyt hyvin samankaltaisena vuoteen 2022 nähden, jolloin asukastutkimus tehtiin ensimmäisen kerran. Kaupungin ylläpitämiä kulttuuripalveluita pidetään edelleen tärkeinä ja palveluiden käyttö yleisesti on pysynyt samalla tasolla.

Joka toinen vuosi toistettavaan kulttuurin palveluryhmän asukastutkimukseen oli mahdollista vastata suomen ja englannin lisäksi venäjäksi, ukrainaksi, persiaksi ja arabiaksi. Tutkimukseen saatiin yhteensä 898 vastausta, joista 20 % vastasi muulla kuin suomen kielellä.

Kaupungin tarjoamat kulttuuripalvelut ovat asukkaille tärkeitä: 91 % vastaajista pitää tärkeänä tai erittäin tärkeänä, että Tampereen kaupunki tarjoaa ja ylläpitää kulttuuripalveluita.

Valtaosa (92 %) vastaajista käyttää kulttuuripalveluita, ja 62 % hyödyntää niitä vähintään pari kertaa kuukaudessa. Kaikkein aktiivisimmat käyttäjät ovat useammin Suomessa syntyneitä ja iäkkäämpiä henkilöitä. Kirjastopalvelut nousivat esiin selkeästi vastaajille sekä tärkeimpinä että käytetyimpinä kulttuuripalveluina, mutta myös museoiden ja taidenäyttelyiden merkitys oli huomattavan korkea. Eri ikäryhmien tärkeimpinä pitämät palvelut ovat pääasiassa samat, lukuun ottamatta nuorinta ikäryhmää, jolla kaupunkitapahtumat ja -festivaalit nousevat museoiden ohi kakkossijalle.

Tärkeimmiksi syiksi käyttää kulttuuripalveluita nousivat ilon ja vaihtelun saaminen arkeen, yhteisen ajan viettäminen perheen ja ystävien kanssa, hyvinvoinnin ja elämänlaadun lisääminen sekä itsensä kehittäminen. Kolme ensin mainittua syytä pätevät yli 90 %:in vastaajista.

4.3.2 Pirkanmaan tapahtuma- ja kulttuuribarometri

Tampereen kaupunki on toteuttanut vuosina 2022–2025 tapahtuma- ja kulttuurialan tekijöille suunnatun Pirkanmaan tapahtuma- ja kulttuuribarometri -kyselyn. Vuonna 2025 toteutetun kyselyn vastaajia oli yhteensä 198, joista 75 % oli Tampereelta. Kyselyiden avulla on kartoitettu maakunnassa toimivien tapahtumajärjestäjien, yhdistysten ja luovien alojen toimijoiden toimintaedellytyksiä, kehittämistarpeita ja tyytyväisyyttä kuntien tarjoamiin palveluihin.

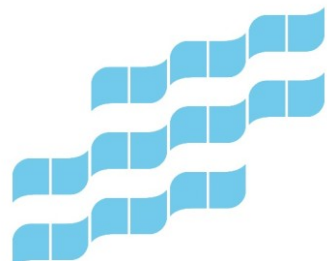
Vuonna 2025 Tampereen yleisarvosana tapahtuma- ja kulttuurikaupunkina on alan toimijoiden mukaan keskitasoa ja se on laskenut hieman edellisvuosiin verrattuna. Toimijoiden huonontunut taloudellinen ja työtilanne korostui vuoden 2025 vastauksissa. Työskentely- ja harjoitustilojen puute vaivaa luovaa alaa edelleen. Osaamisen kehittämisessä tukea kaivattiin kulttuuri- ja taidepalvelujen tuotteistamisessa ja myymisessä, rahoitusten hakemisessa sekä kansainvälisten yleisöjen tavoittamisessa. (Tampere 2025d)

Tulosten mukaan melko hyvällä tasolla olivat osaaminen ja toiminta tapahtumien järjestämiseen liittyvissä lupa-asioissa, kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti toimimisessa ja yhdenvertaisuuden ja vähemmistöjen huomioimisessa. Avoimissa vastauksissa positiivista palautetta sai Tampereella kehitetty Välitilamalli. (Tampere 2025d)

Muita viime vuosina tehtyjä tutkimuksia ovat olleet Luovien alojen ekosysteemi-hanke ja tapahtumien vaikuttavuusarviointi. Näiden tuloksia pääset tarkastelemaan lähdeluettelossa olevien linkkien kautta.

4.3.3 Kuutoskaupunkien palveluverailu

Kuutoskaupungit – Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku ja Oulu – ovat Suomen kuusi suurinta kaupunkia. Näissä kaupungeissa asuu noin kaksi miljoonaa suomalaista eli yli kolmannes koko maan väestöstä. Kuutoskaupungeissa on yli 40 % suomalaisista työpaikoista ja niissä tehdään 55 % Suomen bruttokansantuotteesta.

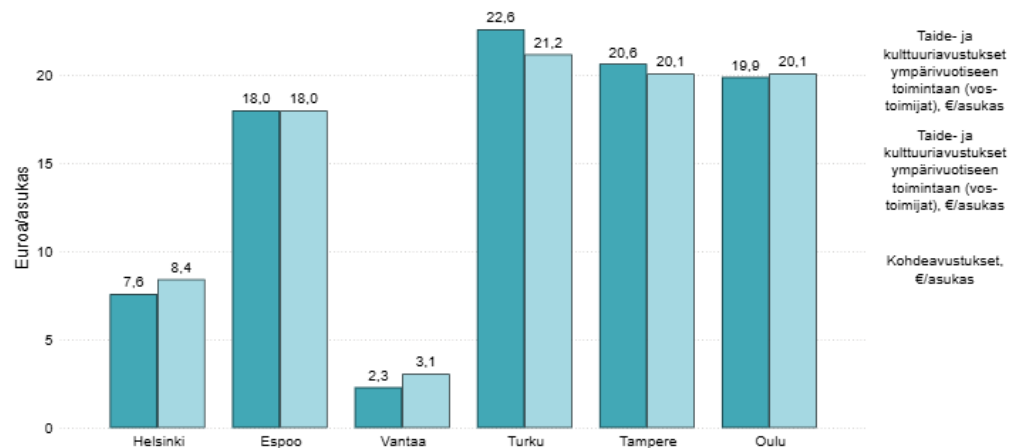
Kuutoskaupunkien kulttuuri- ja kirjastopalvelut ovat vertailleet tuottamiensa palveluiden kustannuksia, asiakasmääriä ja palvelujen vaikutuksia vuodesta 2023 lähtien. Vuonna 2024 palveluvertauiluun otettiin mukaan kuutoskaupunkien myöntämien avustusten vertailu (pois lukien tila-avustukset ja taiteen perusopetukseen osoitetut avustukset).

Taide- ja kulttuuriavustukset ympärivuotiseen toimintaan (vos-toimijat) asukasta kohden vuosina 2023–2024

Tietolähde: Kuutoskaupunkien palveluvertauilu, kulttuuri- ja kirjastopalvelujen tiedonkeruu, Väestötiedot: Tilastokeskus

Vuosi ● 2023 ○ 2024

**Valitse
tunnusluku**

Lähde: Kuutoskaupunkien palveluvertauilu, kulttuuri- ja kirjastopalvelujen tiedonkeruu, Väestötiedot: Tilastokeskus

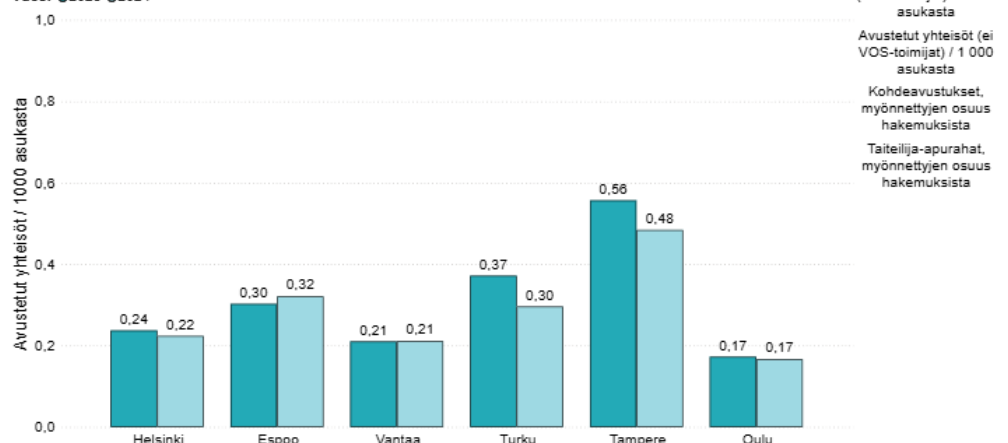
Vertailun tuloksena voitiin todeta, että Tampereella VOS-avustusta saaviin yhteisöihin kohdistuva avustustoiminta oli hyvää tasoa.

Avustettujen yhteisöjen lukumäärä (ei VOS-toimijat) 1000 asukasta kohden vuosina 2023–2024

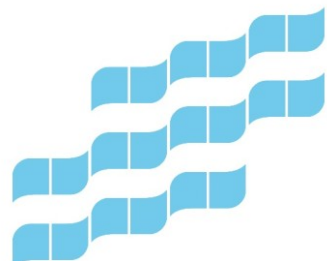
Tietolähde: Kuutoskaupunkien palveluvertauilu, kulttuuri- ja kirjastopalvelujen tiedonkeruu, Väestötiedot: Tilastokeskus

Vuosi ● 2023 ○ 2024

**Valitse
tunnusluku**

Lähde: Kuutoskaupunkien palveluvertauilu, kulttuuri- ja kirjastopalvelujen tiedonkeruu, Väestötiedot: Tilastokeskus

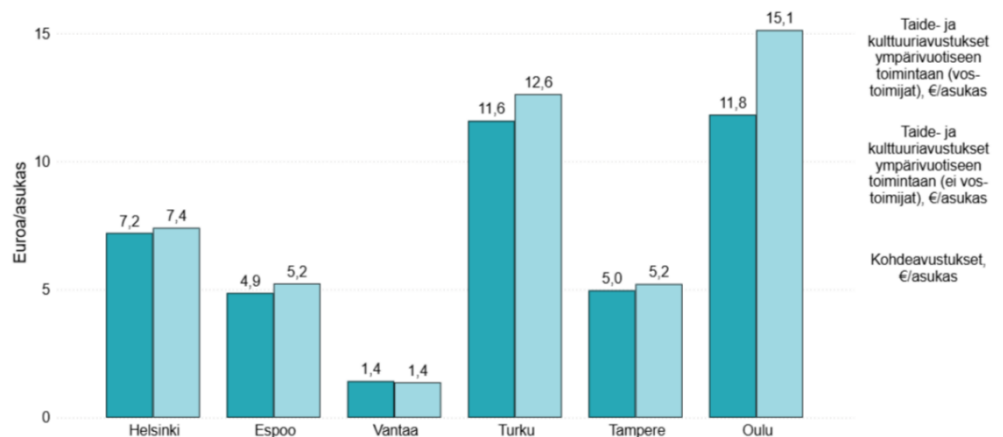
Avustettavien yhdistysten (ei VOS-toimijat) määrä 1000 asukasta kohden oli Tampereella suurin, mutta avustusmääräraha asukasta kohden oli kuitenkin toiseksi pienin. Tämä tarkoittaa, että Tampereella on aktiivinen kulttuurikenttä ja yleisavustuksen piirissä on iso määrä kulttuuriyhteisöjä. Vuosien varrella avustettavia yhteisöjä on tullut yleisavustuksen piiriin lisää, mutta yleisavustusten määrät eivät ole vuosien saatossa nousseet samassa suhteessa.

Taide- ja kulttuuriavustukset ympärivuotiseen toimintaan (ei vos-toimijat) asukasta kohden vuosina 2023–2024

Valitse tunnusluku

Tietolähde: Kuutoskaupunkien palveluverailu, kulttuuri- ja kirjastopalvelujen tiedonkeruu, Väestötiedot: Tilastokeskus

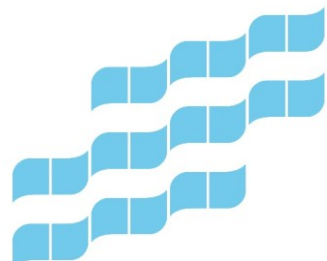
Vuosi ● 2023 ○ 2024

Lähde: Kuutoskaupunkien palveluverailu, kulttuuri- ja kirjastopalvelujen tiedonkeruu, Väestötiedot: Tilastokeskus

Lisäksi myönnettyjen taiteilija-apurahojen myöntöprosentti oli Tampereella pienin. Taiteilija-apurahojen vertailussa oli mukana vain Espoo, Vantaa, Turku ja Tampere. Helsinki ja Oulu eivät myöntäneet erikseen erillisiä taiteilija-apurahoja. Kaupunkien välisessä vertailussa Vantaalla oli suurin osuus myönnettyistä hakemuksista sekä vuonna 2023 että 2024. Vuonna 2024 osuus oli 38,5 %. Pienin myöntöprosentti oli Tampereella. Vuonna 2024 myöntöprosentti oli Tampereella 19,5 %.

Yksittäisiin taide- ja kulttuurialan hankkeisiin, tapahtumiin ja projekteihin myönnettyjen kohdeavustusten määräraha asukasta kohden oli vertailussa toiseksi pienin Tampereella. Vuonna 2024 Helsingissä myönnettiin eniten kohdeavustuksia asukasta kohden, yhteensä 4,3 euroa. Vastaava luku oli Tampereella 0,7 euroa asukasta kohden. Turussa kohdeavustuksia myönnettiin vain 0,2 euroa asukasta kohden vuonna 2024.

4.4 Tiivistelmä

Luvussa tarkastellaan Tampereen kulttuurikentän toimintaedellytyksiä ja kehittämistarpeita useiden vuosina 2022–2025 kerättyjen aineistojen pohjalta. Keskeisiä lähteitä ovat Tampereen kulttuurikahvit -verkostolle tehty kysely, yleisavustuksia hakeneille suunnattu kysely, Pirkanmaan tapahtuma- ja kulttuuribaroometri sekä kulttuurin asukastutkimus.

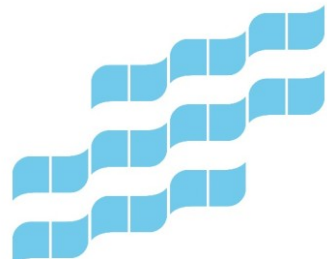
Tampereen kulttuurikenttä näyttäytyy sisällöllisesti elinvoimaisena, yhteisöllisenä ja yleisöjä tavoittavana. Toimijoilla on vahvaa osaamista, innostusta ja kykyä tuottaa laadukasta ja monimuotoista kulttuurisisältöä pienillä resursseilla. Yleisöä riittää edelleen, ja monet tapahtumat houkuttelevat hyvin kävijöitä. Yhteistyö eri toimijoiden välillä koetaan merkitykselliseksi ja toiminnan vaikuttavuutta vahvistavaksi.

Samaan aikaan kulttuurikentän toimintaedellytyksiin kohdistuu merkittäviä paineita. Suurimmat haasteet liittyvät rahoituksen epävarmuuteen, avustusleikkauksiin, kustannusten nousuun sekä pitkälti yksivuotisiin ja ennakoimattomiin rahoituspäätöksiin. Yleisavustusten merkitys on keskeinen: valtaosa yhteisöistä arvioi toiminnan supistuvan olennaisesti tai estyvän kokonaan ilman kaupungin tukea. Avustusten laskulla arvioidaan olevan suoria vaikutuksia henkilöstöön, toiminnan laajuuteen, saavutettavuuteen ja taiteellisiin sisältöihin.

Taloudellisten haasteiden rinnalla keskeisiä huolenaiheita ovat henkilöstön ja vapaaehtoisten jaksaminen, vapaaehtoisten määrän väheneminen sekä vastuiden kasautuminen pienelle aktiivijoukolle. Erityisesti harrastajapohjaisissa yhdistyksissä ikääntyminen ja uusien toimijoiden puute heikentävät toiminnan jatkuvuutta. Tilojen saatavuus, kohtuullinen hinnoittelu sekä harjoitus- ja esitystilojen puutteet vaikeuttavat monien toimijoiden arkea ja kehittämistä.

Kulttuuriyhteisöillä on tunnistettuja kehittämistarpeita myös osaamisessa. Koulutustarpeita liittyy muun muassa taloushallintoon, tuottamiseen, varainhankintaan, markkinointiin, viestintään sekä EU-rahoituksen hakemiseen. Erityisesti pienemmät toimijat kaipaavat tukea ammatillisen toiminnan vahvistamiseen.

Vastuullisuus ja turvallisemman tilan periaatteet ovat laajasti käytössä ja osa kulttuuriyhteisöjen toimintakulttuuria, vaikka vastuullisuussuunnitelmat ovat monilla vielä työn alla. Toimintaympäristön muutokset, kuten digitalisaatio, kaupungin monikulttuuristuminen ja yleinen taloudellinen epävarmuus edellyttävät kulttuuritoimijoilta sopeutumista ja lisäävät yhteistyön merkitystä.

5 Tampereen kaupungin tällä hetkellä tarjoamat kulttuurin tukipalvelut

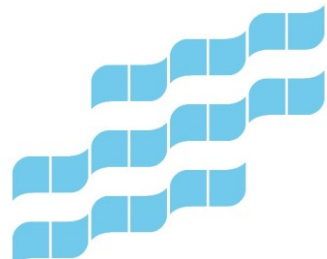
Kaupungin hallinto voi edistää kansalaistoiminnan kukoistusta sekä avustusten avulla että myös muilla tavoin. Kansalaistoimintaan voidaan tarjota viestinnällistä tukea, koulutuksia sekä tiloja ja muita yhteisresursseja. Myös sillä on merkitystä, miten hallinto ja poliittinen päätöksenteko onnistuvat ansaitsemaan kansalaistoimijoiden luottamuksen ja millainen kuva kansalaistoimijoille niistä muodostuu: kutsutaanko kansalaistoimijoita mukaan hallinnon prosesseihin, lähdetäänkö mukaan kansalaislähtöisiin prosesseihin ja osoitetaanko muillakin tavoin arvostusta ja yhteistyöhalua. (Ruuskanen ym, 2020) Asukkaat tekevät Tampereen. Tampereen kaupunki tukee sellaista toimintaa, joka tekee Tampereesta viihtyisemmän, yhteisöllisemmän ja vetovoimaisemman kaupungin. Yhteistyötä kaupungin ja kulttuuritoimijoiden kanssa voidaan tehdä monella tapaa, joko avustuksin, yhteistyöllä tai palveluita ostamalla.

5.1 Avustukset ja muu rahoitus

Rahoitus
Yleisavustukset
Tila-avustukset
Kehittämisavustukset
Kerta-avustukset
Ammattitaiteilijoiden kannustusapurahat
Avustuksiin liittyvä neuvonta ja infotilaisuudet

Tampereen kaupungin myöntämien kulttuuriavustusten kokonaismääräraha on noin 18,2 miljoonaa euroa. Tästä määrärahasta rahana maksettavia avustuksia on noin 15,1 miljoonaa euroa ja tila-avustuksia 3,1 miljoonaa euroa. Tampereen kaupunkikonserniin kuuluvan Tampere-talon tila-avustus ja yleisavustus ovat yhteensä noin 6,8 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa, että muiden kulttuuri- ja taide-toimijoiden avustuksiin tarkoitettu kokonaismääräraha on yhteensä noin 11,4 miljoonaa euroa, josta tila-avustusten osuus on 3,1 miljoonaa euroa.

Tampereen kaupunginhallitus on hyväksynyt avustustoiminnan yleiset periaatteet, jotka koskevat kaikkia avustuksia ja apurahoja, joilla tuetaan yleishyödyllistä toimintaa. Avustusten ja apurahojen yleisten periaatteiden

(kaupunginhallitus 13.1.2025) mukaan Tampereen kaupunki voi myöntää avustuksia sellaiseen yleishyödylliseen toimintaan, joka edistää strategisten tavoitteiden toteutumista, täydentää kaupungin omaa palvelutoimintaa ja on kaupungin eettisten toimintaperiaatteiden mukaista.

Yleisten periaatteiden mukaan avustuksia voidaan myöntää:

- yleisavustuksina yhteisöjen sääntöjen mukaiseen toimintaan (yleinen tai kohdennettu yleisavustus)
- kohdeavustuksia tiettyyn tapahtumaan tai toimintoon
- apurahoina tamperelaisille yksityishenkilöille

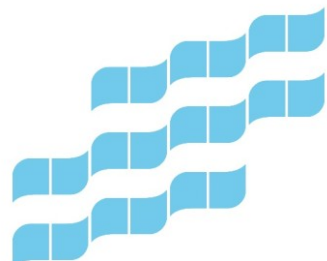
Yleisten periaatteiden mukaan avustuksia ei myönnetä uskonnon harjoittamiseen tai uskonnollisen sanoman levittämiseen. Avustuksilla ei saa olla kilpailua vääristäviä vaikutuksia eikä avustuksia myönnetä toimintaan, jonka mahdollinen tuotto käytetään omistajiensa hyväksi. Avustettavan toiminnan tulee kohdistua pääosin tamperelaisiin.

Lautakunnat päättävät alaisuudessaan olevista avustuskokonaisuuksista ja niiden myöntämisperusteista. Myöntämisperusteet on tällä hetkellä kirjattu avustuslajeittain. Avustuslajit ovat 1.) kulttuuriavustukset, 2.) liikunta-avustukset, 3.) nuorisovastukset, 4.) hyvinvoinnin edistämisen avustukset ja 5.) elinvoiman ja kilpailukykyyn avustukset sekä 6.) yhdyskuntalautakunnan alaiset avustukset. Kaupunginhallitus, lautakunnat ja pormestari saattavat harkintansa mukaan myöntää myös muita avustuksia, joille ei ole määritetty myöntämisperusteita. Tällöin kyse on erillisavustuksista.

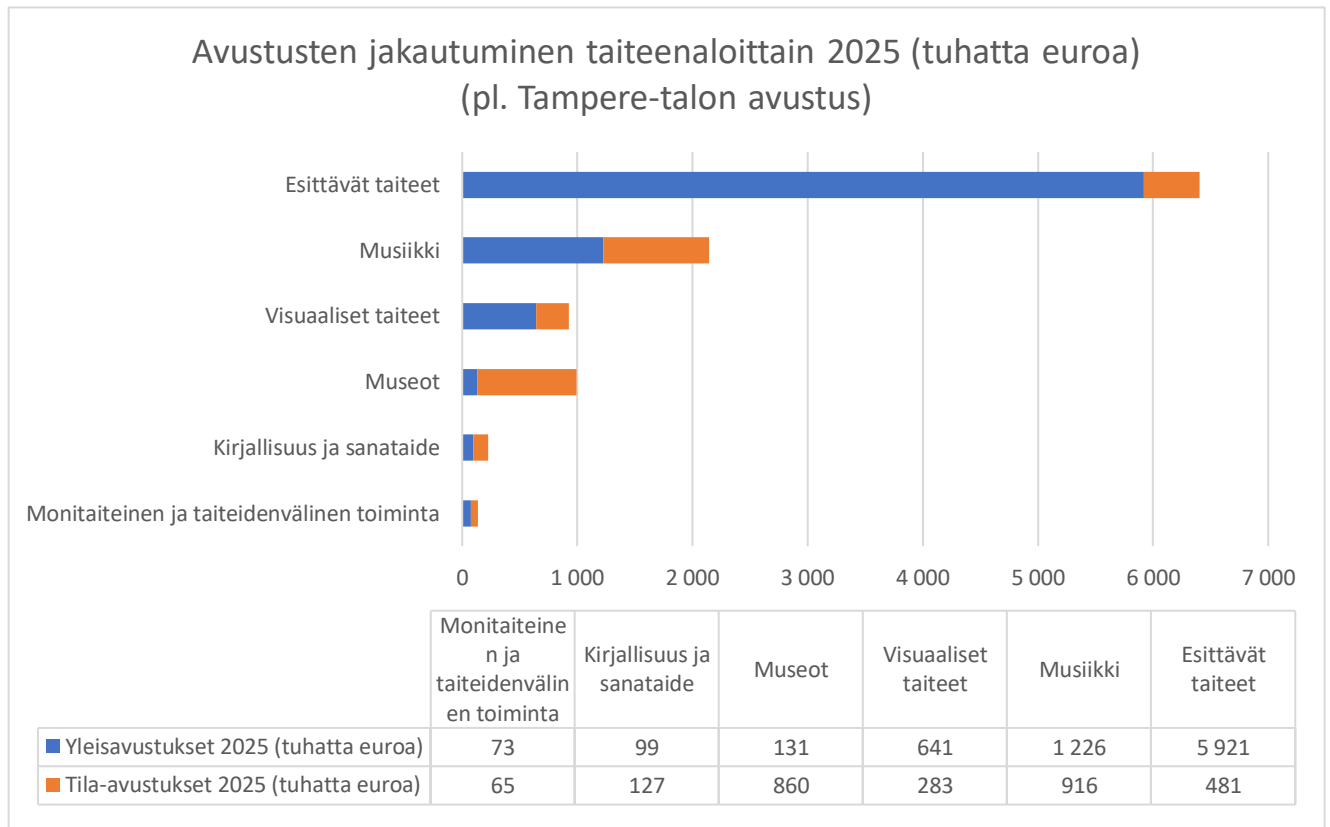
Kulttuuriavustusten myöntöperusteista päättää kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Lautakunta tekee myös suurimman osan avustuspäätöksistä, pois lukien kohdeavustukset, joiden päätöksenteon lautakunta on delegoinut kulttuuripalvelupäällikölle. Avustamisen tavoitteena on kulttuurissa:

- monipuolistaa kaupungin kulttuuri- ja tapahtumatarjontaa
- luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle
- tukea mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen harrastamiseen
- tukea kulttuurin saavutettavuutta
- lisätä kuntalaisten hyvinvointia kulttuurin ja taiteen avulla
- ylläpitää paikallista kulttuuriperintöä
- tukea oman kulttuurin ja identiteetin säilyttämistä
- edistää kotouttavaa toimintaa sekä yhteyksien luomista valtaväestöön

Kulttuuriavustukset myöntää pääosin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, mutta vuonna 2024 kaupunginhallitus myönsi lisäksi myös kaksi erillisavustusta kulttuurilaitosten tilakustannuksiin. Kulttuurin yleisavustuskokonaisuuksia on kaikkiaan 5 kappaletta, ja ne ovat tällä hetkellä taidelaitosten yleisavustukset, kulttuuri- ja taideyhteisöjen yleisavustukset, kulttuuriharrastustoimintaa järjestävien

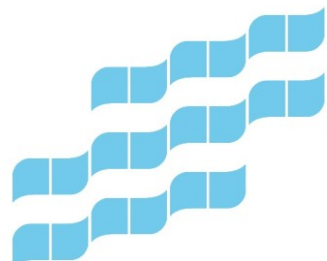

yhteisöjen yleisavustukset, kulttuurivähemmistöjen yleisavustukset ja festivaalien ja suurten yleisö tapahtumien yleisavustukset. Yleisavustukset on tarkoitettu yleishyödyllisille yhteisöille ympärivuotiseen toimintaan.

Avustukset jakautuivat vuonna 2025 taiteenaloittain siten, että esittävät taiteet (teatteri, tanssi ja sirkus) saivat yleisavustuksia 5 921 tuhatta euroa ja tila-avustuksia 481 tuhatta euroa. Musiikin alan toimijat saivat yleisavustuksia 1 226 tuhatta euroa ja tila-avustuksia 916 tuhatta euroa. Visuaaliset taiteet saivat taiteenaloista kolmanneksi eniten yleisavustuksia, yhteensä 641 tuhatta euroa ja tila-avustuksia 283 tuhatta euroa. Museot saivat yleisavustuksia 131 tuhatta euroa, mutta tila-avustuksia puolestaan 860 tuhatta euroa. Kirjallisuus ja sanataide saivat yleisavustuksia kaikkiaan 99 tuhatta euroa ja tila-avustuksia 127 tuhatta euroa. Monitaiteinen ja taiteidenvälinen toiminta sai yleisavustuksia 73 tuhatta euroa ja tila-avustuksia 65 tuhatta euroa. Näihin lukuihin ei ole laskettu mukaan kaupunkikonserniin kuuluvan Tampere-talon avustuksia.

Tampereen kaupunki myöntää myös kulttuurin kohdeavustuksia, joita ovat Kulttuurin kerta-avustus sekä kulttuurin kehittämisavustus. Lisäksi vuosittain jaetaan myös ammattitaiteilijoiden kannustusapurahoja. Yksityishenkilöt voivat hakea kulttuurin kerta-avustusta erilaisiin kulttuuritapahtumiin ja projekteihin sekä ammattitaiteilijoiden kannustusapurahoja. Kehittämisavustus on tarkoitettu vain tamperelaisille kulttuuriyhteisöille.

Vuonna 2024 avustus- ja apurahahakemuksia tuli kaikkiaan 480 joista 314 hakijalle myönnettiin joko avustus tai apuraha. Myöntöprosentti oli siis 65,4 %. Vuonna 2024 kaikista avustushakijoista 326 oli yhteisöjä ja niistä 256:lle myönnettiin avustus. Yhteisöjen myöntöprosentti oli siis 78,5 %. Yksityishenkilöitä oli hakijoina kaikkiaan 154 ja heistä 58 sai joko kulttuurin kerta-avustuksen tai ammattitaiteilijoiden kannustusapurahan. Yksityishenkilöiden myöntöprosentti oli siis 37,7 %.

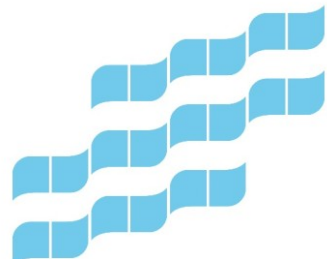
Osa kaupungin avustuksista on haettavissa jatkuvasti, osa vain määräajan. Yleisavustukset ovat olleet perinteisesti haettavissa joko marraskuussa tai tammikuussa, mutta vuonna 2026 hakuakataulu tulee muuttumaan siten, että vuoden 2027 yleisavustuksia haetaan jo syksyllä 2026. Kulttuurin kehittämisavustus on ollut viime vuosina yleensä haussa syyskuussa, ja ammattitaiteilijoiden kannustusapurahat tammikuussa. Kulttuurin kerta-avustuksissa on jatkuva haku, eli avustusta voi hakea milloin vain. Avustushaut ovat pääsääntöisesti avoimia, paitsi Taidelaitosten yleisavustuskokonaisuudessa, jossa ei ole lainkaan avointa hakua.

Tällä hetkellä avustustoiminnassa kehitetään uutta, saavutettavampaa, varmempaa ja turvallisempaa avustusjärjestelmää. Osana tätä työtä myös kulttuurin avustuskokonaisuuksia mietitään uudelleen ja mahdollisten uusien myöntöperusteiden on tarkoitus astua voimaan syksyllä 2027.

5.2 Tilavuokraus ja tiloihin liittyvä tapahtumaneuvonta

Tilat
Vuokrattavat tilat
Ilmaiseksi käyttöön annettavat tilat
Varaamo ja Timmi
Äänitekniikka- ja striimauspalvelut
Kulttuurin välitilat
Tiloihin liittyvät varaus- ja neuvontapalvelut

Kaupungilla on useita erilaisia tiloja, joita asukkaat ja yhteisöt voivat varata käyttöönsä joko vastikkeetta tai edullisesti vuokraamalla. Luentosaleja, kokoustiloja, konserttisaleja, projektihuoneita, luokahuoneita, urheilusaleja ynnä muita

pieniä ja suuria tiloja löytyy muun muassa kirjastoista, kulttuuritaloista, nuorisotaloista, liikuntapalveluiden hallinnoimista tiloista, kouluista, päiväkodeista, työväenopistoista, hyvinvointi- ja yhteisökeskuksista, museoista sekä muista kaupungin tiloista.

Usein kaupungin tarjoamien tilojen varaaminen ja tiloissa järjestettäviin tapahtumiin liittyvän neuvonnan käytänteet ja sisällöt vaihtelevat suuresti tila- ja toimijakohtaisesti. Osassa tiloista varaus- ja neuvontapalvelut sekä niihin liittyvät ohjeet ovat strukturoidumpia ja osassa niitä ei ole juuri lainkaan. Tiloja voi kaupungilta varata Varaamon, Timmi -varausjärjestelmän ja sähköpostin kautta sekä erilaisilla sähköisillä lomakkeilla.

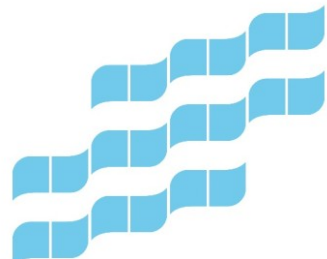
Tampereen kaupungilla on yleiset tilojen varaus- ja käyttöehdot, jotka koskevat kaikkia kaupungin tiloihin tehtäviä tilavarauksia. Usein tilojen varaamiseen liittyy myös monenlaisia muita tilakohtaisia ohjeita. Tiloja hallinnoivilta tahoilta on usein mahdollista saada myös tukea viestintään sekä neuvontaa tapahtumien järjestämiseen kaupungin tiloissa.

Monet kulttuuritalojen tiloista ovat maksullisia, myös esimerkiksi pääkirjaston ja museoiden luentosali- ja kokoustilat ovat pääosin maksullisia. Yleensä kaupungin vuokraamien tilojen vuokrahinnat ovat edullisempia yleishyödyllisille yhteisöille, mutta yrityksille ja yksityishenkilöille tilojen varaaminen on usein kalliimpaa.

Perinteisten tilavarauspalveluiden lisäksi Tampereen kaupungilla on käytössään myös Kulttuurin välitilamalli. Malli tarjoaa väliaikaisesti tyhjillään olevia tiloja maksutta kulttuuri- ja taidetoimijoiden käyttöön avoimen haun kautta. Hakuja järjestetään noin kaksi kertaa vuodessa ja tilat vaihtelevat sen mukaan, mitä tiloja milloinkin on tyhjillään. Välitilamallilla helpotetaan väliaikaisesti kulttuurialan toimijoiden tilatarvetta. Välitilat tarjoavat myös kulttuuri- ja taidetoimijoille mahdollisuuden paikkasidonnaisten konseptien luomiseen tai uudenlaisen toiminnan pilotointiin.

5.3 Muu opastus, neuvonta ja koulutukset

Opastus, neuvonta ja koulutukset
Tapahtumajärjestäjän opas
Tapahtumajärjestäjän portaali
Opas pienten tapahtumien järjestämiseen

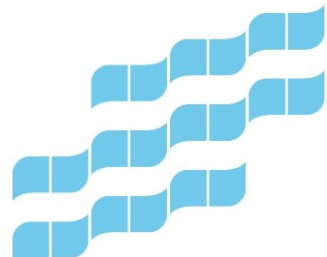
Koulutukset
Info- ja keskustelutilaisuudet
Tapahtumapalvelut
Muu kaupungin työntekijöiden tarjoama neuvonta

Tampereen kaupungin verkkosivuilta löytyy kaupungin tapahtumapalveluiden ylläpitämä Tapahtumajärjestäjän opas, josta löytyy monipuolisesti tietoa tapahtuman järjestämisestä. Opas on jaettu erilaisiin osioihin, joita ovat: 1.) ideasta tapahtumaksi, 2.) luvat, ilmoitukset ja suunnitelmat, 3.) tapahtuman turvallisuus, 4.) tapahtuman markkinointi, 5.) saavutettavuus, 6.) vastuullisuus, 7.) siisteys ja jätehuolto, 8.) sähköt, vedet ja rakenteet, sekä 9.) tapahtuman aikana ja sen jälkeen. Tapahtumajärjestäjän opas painottuu pääosin suurten tapahtumien järjestämiseen ja saattaa siksi myös hieman säikäyttää tai lamaannuttaa pienen, omaehtoisen tapahtuman järjestäjää valtavalla tietomäärällä.

Tulossa on uusi Tampere tapahtumajärjestäjille -verkkosivu, joka kokoaa yhteen paikkaan kaupungin palvelut tapahtumajärjestäjille sekä tapahtumajärjestämisen ohjeet, jotka ovat skaalattavissa tapahtuman koon mukaan. Sivulle tuodaan myös tapahtumapaikkoja kartalle, sekä esimerkiksi tarkempaa tietoa tapahtumalueista. Rinnalle on toteutettu myös hieman yksinkertaisempi ja helppolukuisempi opas pienten tapahtumien järjestämiseen. Pieniä tapahtumia järjestettäessä prosessi on hieman kevyempi, joten myös näkökulma tapahtuman järjestämiseen on hieman erilainen. Oppaassa kerrotaan kaupungin tarjoamista avustuksista, käytettävissä olevista tiloista, tarvittavista ilmoituksista ja muusta saatavilla olevasta tuesta ruohonjuuritason toiminnan näkökulmasta. Opas on saatavilla sekä kaupungin verkkosivuilla että paperisena esitteenä.

Tampereen kaupunki on järjestänyt vuosien varrella myös useita erilaisia koulutuksia omaehtoista ja yhteisöllistä toimintaa sekä kulttuuripalveluja järjestäville yhteisöille ja asukkaille. Esimerkiksi Pirkanmaan kulttuuripankki -verkkopalvelun perustamisen yhteydessä kaupunki teki yhteistyötä Tuottajapankki-hankkeen kanssa ja järjesti kulttuurin tekijöille erilaisia kulttuuripalveluiden tuotteistamiskoulutuksia. Lisää koulutuksia on tulossa vuonna 2026.

Lisäksi kaupunki järjestää monenlaisia info- ja keskustelutilaisuuksia kaupungin asukkaille ja yhteisöille. Infotilaisuudet saattavat liittyä esimerkiksi palveluihin, avustuksiin, kehittämishankkeisiin, tai vaikkapa strategiaan suunnitelmiin. Kaupungin virallinen info- ja neuvontapiste sijaitsee 1.6.2026 alkaen Kaupungintalolla, Keskustorin läheisyydessä. Kaupungin työntekijöihin voi olla myös matalalla kynnyksellä yhteydessä, ja monet suunnittelijat ja koordinaattorit

tarjoavatkin neuvontapalveluita mm. tapahtumien järjestämiseen, tiloihin, lupiin, yhdistystoimintaan, viestintään ja avustusten hakemiseen liittyen.

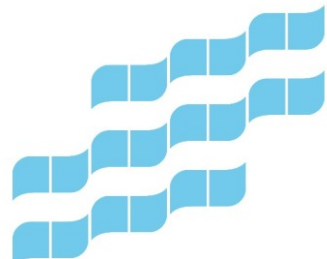
5.4 Viestintä ja muut verkkopalvelut

Viestintä ja verkkopalvelut
Kulttuuripankki
Tapahtumakalenteri
Harrastuskalenteri
Nuorisopassi
Abribus-aulut (jatkossa digitaaliset mainostaulut)
Tapahtumailmoitustaulut
Muut digi- ja medianäytöt

Tampereen kaupungille on tärkeää viestiä omista palveluistaan, mutta viime vuosina viestinnän keskiöön on noussut myös kulttuuritoimijoita tukeva viestintä. Tällä tarkoitetaan sitä, että kaupunki haluaa auttaa tamperelaisia kulttuuri- ja taideyhteisöitä sekä yksittäisiä taiteilijoita ja tapahtumien järjestäjiä tuomaan toimintaansa ja osaamistaan paremmin esiin, potentiaalisten asiakkaiden ja yleisöjen tietoisuuteen. Verkkosivuilla tapahtuvan viestinnän lisäksi Tampereen kaupunki tuottaa myös kahta painettua koontiesitettä, joissa on esillä myös vapaan kentän toimintaa. Galleriat ja taidemuseot -esite ilmestyy kaksi kertaa vuodessa ja Tampereen museot -esite kerran vuodessa.

Tampereen kaupunki otti käyttöön joulukuussa 2022 maksuttoman Pirkanmaan kulttuuripankki -verkkopalvelun, jonka tavoitteena on saada kulttuuripalveluiden tuottajat ja tilaajat kohtaamaan entistä paremmin. Aiemmistä asiakas- ja asukas-palautteista oli tullut vahva viesti siitä, että kulttuurikentällä oli tarve kulttuuripalveluita kokoavalle alustalle. Syksyllä 2025 Kulttuuripankki-verkkopalvelu laajeni Pirkanmaalta 14 maakunnan yhteiseksi verkkopalveluksi, joka kokoaa kulttuurin ja taiteen tekijät ja heidän tarjoamansa tilattavat palvelut yhteen paikkaan.

Yksi tärkeimmistä viestinnän tukipalveluista on Tampereen kaupungin ylläpitämä tapahtumat.tampere.fi-tapahtumakalenteri, josta tapahtumien tiedot siirtyvät

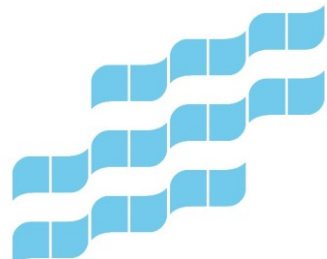
rajapinnan kautta myös Aamulehden menovinkeihin. Tapahtumakalenterin ansiosta asukkaat löytävät kaikki Tampereen tapahtumat yhdestä paikasta. Tapahtumakalenteriin voi rakentaa myös niin sanottuja ”kattotapahtumia”, kuten esimerkiksi Tampereen päivänä, jolloin yhden kattotapahtuman alle voidaan koostaa asukkaiden järjestämää Tampereen päivän ohjelmaa.

Työn alla on myös Tampereen kaupungin avustustoiminnan viestintäsuunnitelma, jonka tarkoituksena on 1.) antaa työkaluja avustettavan toiminnan viestinnän tukemiseen sekä 2.) lisätä avustettavien yhteisöjen näkyvyyttä. Tähän liittyen esimerkiksi konsernihallinnon viestintäyksikön sisältötiimi loi syksyllä 2024 Tekevät yhteisöt -sisältökonseptin eri yksiköiden viestijöille. Tällä hetkellä avustusviestintä on keskittynyt hakuilmoituksiin sekä avustuspäätöksistä ja avustuksen luvuista viestimiseen. Uuden viestintäkonseptin taustalla on ollut ajatus siitä, että avustustoiminnasta halutaan viestiä jatkossa entistä merkityksellisemmin ja ihmisläheisemmin. Jatkossa on tarkoitus antaa ääni avustuksista hyötyville ihmisille, esimerkiksi harrastajille, palveluiden käyttäjille, yleisöille ja osallistujille. Tarkasti konseptoiduissa artikkeleissa ja some-päivityksissä ja videoissa annetaan asukkaille mahdollisuus kertoa omin sanoin, mitä avustusta saava taho tai tekeminen hänelle merkitsee. Ajatus on tehdä viestintää asukkaiden näkökulmasta, ei ylhäältä alas. Artikkelien ja haastattelujen kautta avataan avustustoiminnan merkityksellisyyttä ja mennään niin sanotusti ”euroja syvemmälle”.

Kaupunki järjestää vuosittain useita tamperelaisten iltoja eri puolilla kaupunkia, ja myös kulttuuriyhteisöt voivat ilmoittautua iltoihin mukaan esittelemään omaa toimintaansa. Näiden tapahtumien kautta tamperelaiset yhteisöt saavat näkyvyyttä ja mahdollisesti myös uusia toimintaan osallistujia, jäseniä ja aktiiveja.

Tampereella on myös kaksi eri harrastuskalenteria, joista toinen on kaikille suunnattu, yleinen harrastuskalenteri, joka toimii tapahtumakalenterin kanssa samalla verkkoalustalla. Sinne harrastustoimintaa voi viedä selattavaksi kaupungin yksiköiden lisäksi mikä tahansa harrastustoimintaa tarjoava yhteisö. Lisäksi Tampereen kaupunki tarjoaa mielekästä vapaa-ajan toimintaa lapsille ja nuorille esimerkiksi Nuorisopassin avulla.

Tampereen kaupunki on välittänyt tapahtumajärjestäjille maksuttomia mainospaikkoja ympäri kaupunkia olevien JCDecaux’n Abribus-tauluihin. Mainostaulupaikkaa voivat hakea tapahtumatoimijat, jotka tuovat tauluissa esiin varsinkin maksutonta, kaikille suunnattua ohjelmallista sisältöä. Kaupallisista tapahtumista ja logojen esittämisestä on tarkat säännöt, jotka pohjautuvat Tampereen kaupungin ja JCDecaux’n väliseen sopimukseen. Kovan kysynnän takia kaikille toimijoille ei voida myöntää mainostaulupaikkaa. Julisteiden suunnittelun ja painatusten kustannuksista vastaa tapahtumajärjestäjä. Paikkojen haku kullekin vuodelle tapahtuu tällä hetkellä edellisen vuoden lokakuun alussa. Mainostauluja ollaan muuttamassa parhaillaan digitaalisiksi.

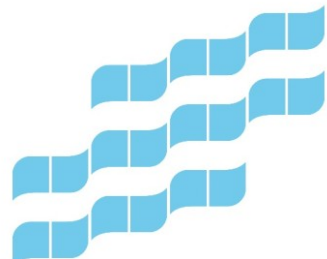
Tampereen keskustan alueella on yhteensä kymmenen tapahtumien mainostamiseen tarkoitettua maksutonta tapahtumailmoitustaulua. Nämä ilmoitustaulut ovat Tampereen kaupungin sijoittamia virallisia ilmoitustauluja. Julisteita tai muita mainoksia ei ole sallittua kiinnittää muualle.

Painetuille julisteille tarkoitettujen paikkojen lisäksi Tampereella on digitaalisia näyttöjä, joille mainosmateriaali toimitetaan digitaalisessa muodossa. Tässä on se etu, että tapahtumajärjestäjän ei tarvitse maksaa aineiston painatuksesta. Lisäksi monet näistä näytöistä mahdollistavat myös liikkuvan kuvan käyttämisen. Tampereen kaupunki välittää maksutonta mainostilaa tällä hetkellä kolmeen ka-
tujen varsilla sijaitsevaan medianäyttöön. Näytöt on tarkoitettu tapahtuman esitelyyn eikä niissä saa näkyä kolmannen osapuolen markkinointia tai lipunhintoja. Paikkaa medianäyttöön voi hakea ympäri vuoden nettisivujen kautta.

5.5 Vapaaehtoistyö, verkostot ja vaikuttaminen

Vapaaehtoistyö, verkostot ja vaikuttaminen
Edustukselliset vaikuttajaryhmät
Tampereen kulttuurikahvit -verkosto
Aluetoimijaverkostot
Kaupunkikehityshanke Kulttuurikehä
Luotsi-toiminta ja muu vapaaehtoistyö
Tampere.Finland -mobiilisovellus
Tampereen raati

Tampereen kaupunki tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia omaehtoiseen osallistumiseen, vaikuttamiseen ja toimimiseen vapaaehtoisena. Tamperelaiset äänestävät edustajansa kaupunginvaltuustoon kuntavaaleissa. Valtuustolla on kaupungin ylin päätäntävalta. Kulttuuriasioista vastaa kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Kaupunginvaltuuston rinnalla toimii myös muita edustuksellisia vaikuttajaryhmiä, jotka kaupunginhallitus on asettanut. Näistä vaikuttajaryhmistä lakisääteisiä ovat vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto. Tampereella toimii myös Lasten parlamentti, maahanmuuttajaneuvosto, romanityöryhmä, seura-parlamentti ja järjestöedustamo.

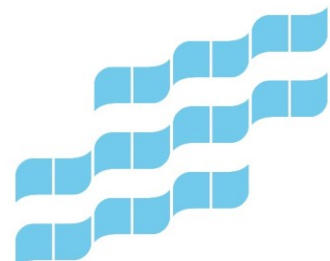
Tampereen kaupungilla on myös mm. Tampereen kulttuurikahvit -verkosto, joka on joulukuussa 2021 perustettu vapaamuotoinen verkosto. Verkoston toiminta on suunnattu Tampereen kaupungilta kulttuurin yleisavustusta saaville kulttuuriyhteisöille ja sen tarkoituksena on tuoda tamperelaista kulttuurikenttää yhteen, parantaa yhteistyömahdollisuuksia, tiedotusta ja parantaa yhteiskehittämistä. Kulttuurikahvit-verkosto toimii myös hyvänä viestinnän kanavana kaupungin ja kulttuuriyhteisöjen välillä. Verkostolla on kulttuuri- ja taidetoimijoista koostuva suunnitteluryhmä, joka suunnittelee tulevien tapaamisten sisällön. Myös Taiteen edistämiskeskuksen Tampereen toimipiste on myös mukana verkoston toiminnassa. Verkoston sihteerinä toimii kulttuurin tukipalveluiden suunnittelija Tampereen kaupungilta.

Lisäksi eri kaupunginosissa toimii aluekoordinaattoreiden vetämiä aluetoimijaverkostoja, jotka koostuvat alueiden yhteisöistä, yrityksistä ja aktiivisista asukkaista, ja joiden avulla yhteistyötä kaupunginosassa toimivien tahojen välillä voidaan parantaa ja kaupunginosia kehittää entistä mieluisammiksi. Lisäksi kaupunki ylläpitää myös erilaisiin hankkeisiin liittyviä ja satunnaisempia kehittämisverkostoja.

Kaupunkikehityshanke Kulttuurikehä kokoaa yhteen Tammerkosken länsipuolen ja lähialueen erilaiset toimijat ja kohteet omaleimaiseksi kokonaisuudeksi, johon nivoutuu myös alueen ainutlaatuinen historia, arkkitehtuuri ja ympäristö. Tampere.Finland -mobiilisovelluksesta löytyvästä Kulttuurikehän digitaaliselta kartalta vierailija löytää alueen toimijat, nähtävyydet, tapahtumat ja reittiehdotukset.

Kaupunki tarjoaa useita erilaisia mahdollisuuksia ryhtyä vapaaehtoiseksi. Näistä ehkä tunnetuin väylä on Luotsi-toiminta. Liikunta-, ympäristö- ja kulttuuriluotsit ovat vapaaehtoisia asukkaita, jotka lähtevät yksittäisten ihmisten tai pienten ryhmien seuraksi ja tueksi liikkumaan, luontoon tai erilaisiin kulttuurikohteisiin kuten museoihin tai konsertteihin. Luotsit voivat myös lukea satuja lapsille Metsossa, toimia rullamummona tai -pappana Lastenkulttuurikeskus Rullassa tai antaa vertaisneuvontaa lähitoreilla. Toisinaan otetaan uusia luotseja mukaan myös museon kokoelmien hoitamiseen. Vapaaehtoistoimintaa voi harjoittaa myös nuorisopalveluiden kautta, Tampereen musiikkijuhlissa ja muissa suur tapahtumissa, puistoruokailuissa tai Adoptoi monumentti-, Arboretumin ystävät- tai Joulu-postia ikäihmisille -toimintojen parissa.

Tampereen kaupunki ylläpitää myös Tampere.Finland -mobiilisovellusta. Kyseessä on älypuhelimien ladattava maksuton sovellus, josta löytyy Tampereen tapahtumakalenterin lisäksi myös monenlaista muuta tietoa Tampereen palveluista, kaupungin nähtävyyksistä, joukkoliikenteen reiteistä ja aikatauluista, kaupungin uutisia sekä mm. sähköinen kirjastokortti ja Rakas Tampere -passi, jossa on keskusta-alueen tarjouksia. Sovelluksen Osallistu ja vaikuta -osiossa voi käydä

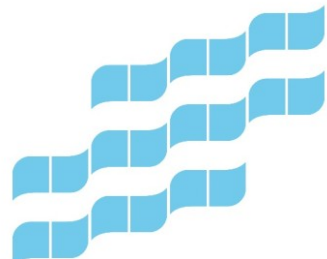
vastailemassa avoinna oleviin kaupungin kyselyihin, ja siellä tiedotetaan myös muista mahdollisuuksista osallistua ja vaikuttaa. Sovelluksella voi myös antaa kaupungille palautetta ja ilmoittaa kaupungin rakennettuun ympäristöön liittyvistä vioista.

Sovelluksen lisäksi asukkaat voivat liittyä myös Tampereen raatiin, jonka kautta asukkaat pääsevät suunnittelemaan, kehittämään ja testaamaan kaupungin palveluja. Raatilaiset voivat ottaa kantaa erilaisiin aiheisiin, jotka liittyvät kaupungin toimintaan. Tampereen raati toimii pääosin verkossa. Raadin omalla verkkosivulla julkaistaan erilaisia kyselyjä ja muita tehtäviä, joihin raatilaiset vastaavat oman näkemyksensä ja kiinnostuksensa mukaan. Uusista tehtävistä ilmoitetaan raatilaisille sähköpostitse. Tehtäviin voi vastata älypuhelimella, tabletilla tai tietokoneella. Joskus raatilaisia voidaan kutsua myös haastatteluihin tai työpajoihin. Kaikkiin raadin tehtäviin osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Jokaiseen asiaan ei tarvitse ottaa kantaa. Raadissa on turvallista jakaa omia näkemyksiä ja kokemuksia, sillä raatilaiset toimivat nimimerkin suojissa.

5.6 Kaupungin ostamat kulttuuripalvelut

Kaupungin ostamat kulttuuripalvelut
Palvelujen ostot: esiintyjät
Palvelujen ostot: työpajat ja koulutukset
Palvelujen ostot: muut asiantuntijapalvelut
Pääsyliput
Tilojen vuokraus
Ilmoitusten osto
Palkatut taiteen ammattilaiset

Sen lisäksi, että Tampereen kaupunki tukee kulttuurialan toimijoita avustuksin ja monenlaisin palveluin, kaupungin eri yksiköt ovat myös merkittävä kulttuuripalveluiden ostaja ja kulttuuriammattilaisten työllistäjä. Erityisesti sivistyspalvelujen palvelualueella perusopetus, varhaiskasvatus, kulttuurin palveluryhmän yksiköt sekä nuorisopalvelut tilaavat kulttuuritoimintaa eri tarpeisiin. Suuret taiteen ammattilaisia työllistävät palvelukokonaisuudet ovat Taidekaari-kulttuurikasvatus-ohjelma sekä perusopetuksen Lupa harrastaa -toiminta. Kaupunki hankkii mm.

esiintyjiä, työpajaohjaajia, juontajia, asiantuntijoita ja pääsylippuja, maksaa tilapäisiä tilavuokria ja ostaa ilmoituksia julkaisuihin. Taiteen ammattilaisia työskentelee kaupungilla myös kuukausipalkkaisesti.

Taloudellisen kokonaisvaikutuksen laskemista hankaloittaa se, että palkkajärjestelmän kautta maksetuista palkoista ja palkkioista on mahdotonta erottaa taiteen ammattilaisille maksettavat palkkiot. Palveluustoja kulttuuri- ja taideyhteisöiltä on sivistyspalvelujen palveluryhmässä tehty vuonna 2024 yhteensä noin 1,8 miljoonaa euroa. Summaan ei ole laskettu mukaan arvonnalisäveroa. Kulttuuri- ja taideyhteisöihin lasketaan tässä yhteydessä niin yhdistykset kuin osuuskunnat ja yrityksetkin. Tämän lisäksi tulevat palkkioina maksetut palvelut, joita arvioidaan maksettavan noin 160 000 eurolla vuodessa (summa ei sisällä sivukuluja).

6 Kehittyvä kulttuurikaupunki

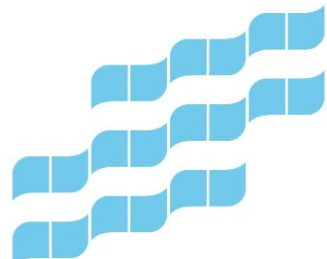
Kulttuuri on tiivis osa Tamperetta ja Tampereen kehittymistä. Elävällä ja uusiutuvalla kulttuurilla tuetaan kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia ja vahvistetaan kaupungin elinvoimaa, vetovoimaa ja pitovoimaa.

Kulttuurikaupunkia kehitetään Tampereella määrätietoisesti ja kunnianhimoisesti. Kehittämistä tehdään kaupunkistrategian painotusten mukaisesti hyödyntäen myös ulkoista rahoitusta. Viime vuosina kulttuuritilojen kehittäminen on ollut yksi keskeinen kehittämisen painopiste.

6.1 Hiedanrannan kulttuuritilat

Hiedanrannan tehdasalueelle rakentuu uusi kaupunginosa, jonka keskeinen vetovoimatekijä on arvokas rakennettu kulttuuriympäristö. Entiseen sellutehtaaseen suunnitellaan monipuolinen kulttuurin ja elämysten keskus, joka yhdistää julkisia ja kaupallisia palveluja. Tehtaan kokonaisala on noin 30 000 m², josta noin kaksi kolmasosaa on kaupungin kulttuuritiloja. Alueen ja Tehtaan kiinteistökehittämisestä sekä peruskorjauksista vastaa kaupungin omistama Hiedanrannan Kehitys Oy.

Hiedanrannan kulttuuritilat tarjoavat toimitilat noin 18 kulttuuriorganisaatiolle. Tilat on suunnattu taiteen perusopetusta antaville oppilaitoksille, esittävän taiteen ja kirjallisuusalan toimijoille sekä kaupungin omille palveluille, kuten työväenopistolle ja kirjastolle. Kulttuuritilat toteutetaan vuokrahankkeena, jossa kaupunki vastaa omista ja avustettavista tiloista ja luovuttaa niitä yhteisöjen käyttöön avustuksin tai edelleen vuokraamalla. Hanke vastaa kulttuuri-toimijoiden tilatarpeisiin ja kasvavan kaupungin palvelukysyntään pitkälle tulevaisuuteen.

Kulttuuritila- ja toimintakonseptia on kehitetty tiiviissä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Samalla on luotu yleistettäviä malleja kulttuuritilojen yhteiskehittämiseen ja kulttuurivetoiseen kaupunkikehittämiseen laajemmin. Keskitettyjen kulttuuritilojen tavoitteena on parantaa toimintaedellytyksiä, tehostaa tilankäyttöä ja luoda edellytyksiä uusille yhteistyömuodoille. Tarkoituksenmukaiset tilat vahvistavat toimijoiden näkyvyyttä, yleisöpohjaa ja tuotantotapoja sekä parantavat kulttuuripalveluiden saavutettavuutta. Samalla ne lisäävät koko kaupungin osan vetovoimaa, yhteisöllisyyttä ja elävyyttä.

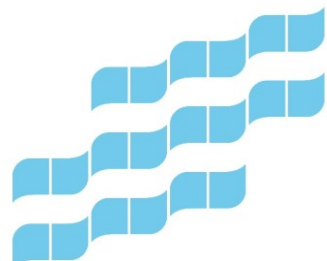
Hiedanrannan kulttuuritilat sisältyvät Tampereen palveluverkkosuunnitelmaan 2026–2040, jonka kaupunginhallitus hyväksyi 13.4.2026. Kulttuuritilakokonaisuuden tarveselvitys on hyväksytty kaupunginhallituksessa 20.4.2026 jatkosuunnitelun pohjaksi. Hanke etenee vaiheittain 3–4 rakennusvaiheessa: ensimmäisen vaiheen hankesuunnitelma on tavoitteena tuoda päätöksentekoon vuonna 2027, ja ensimmäisten tilojen on tarkoitus valmistua vuonna 2030. Seuraavien vaiheiden arvioidaan valmistuvan vuosina 2032–2037.

6.2 Lielahden kartanon kulttuurikeskus

Kulttuuritoimintaa halutaan mahdollistaa Hiedanrannassa jo ennen Tehtaan kulttuuritilojen valmistumista. Tätä varten Tampereen kaupungin omistamasta Lielahden kartanosta on kehitetty väliaikainen kulttuurikeskus, joka tarjoaa yhteisöllistä ja omaehtoista kulttuuritoimintaa kaupunkilaisille ja alueen vierailijoille sekä työtiloja taiteilijoille ja kulttuuritoimijoille.

Kulttuurikeskuksen toimintaa ohjaa kaupunkikulttuuriyksikön koordinaattori. Keskuksessa järjestetään ympärivuotisesti tapahtumia, esityksiä, näyttelyitä ja työpajoja. Kartanon edullisissa, jaetuissa työtiloissa toimii noin 20 eri alojen taiteilijaa. Työtilojen vuokrauksesta vastaa käyttöoikeussopimuksella hankittu tilaoperaattori. Jatkossa työtilaoperoinnista vastaa vuokralaisten perustama taiteilija- ja kulttuuriyhdistys, jonka yhteisöllistä toimintaa on fasilitoitu kaupungin tuella. Kartanon yhteisö on avoinna kaikille kulttuurista ja taiteesta kiinnostuneille.

Kaupunki vuokraa kartanon yleisiä tiloja myös kokouksiin ja juhliin, ja tiloissa toimii myös kahvila sekä avoin asukas- ja yhteisötila. Kesäkaudella ohjelmatarjonta laajenee ja yhdistyy Hiedanrannan alueen muihin ulkotapahtumiin. Lielahden kartanon tilat vaativat lähivuosina peruskorjausta. Kulttuurin palveluverkkosuunnitelman mukaan kaupunki on luopumassa kartanon omistuksesta vuoden 2030 jälkeen.

6.3 Nekalan kulttuurikeskus

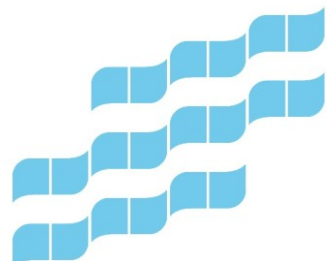
Tampereen kaupunki remontoi vuosina 2024–2025 entisen Nekalan koulun eläväksi ja monipuoliseksi kulttuurikeskukseksi, jonka tavoitteena on mahdollistaa taiteellisen työn tekeminen taiteilijoille, elämyksiä kävijöille ja yhteisöllistä toimintaa alueen asukkaille. Nekalan kulttuurikeskus -hankkeen pohjana oli Tampereen kaupungin talvella 2020–2021 tekemä kulttuuritilaselvitys, josta nousi esiin tarve uusille kulttuuritiloille.

Nekalan kulttuurikeskuksen operaattorikilpailutus järjestettiin keväällä 2025. Operaattoriksi valittiin Livelaboratorio Tampere Oy, joka on Muusikkojen liiton omistama, valtakunnallisesti tunnettu kulttuurialan toimija. Operaattori vastaa tilojen vuokraamisesta yksittäisille toimijoille sekä talon kulttuuritoiminnan ja tapahtumallisuuden kehittämisestä. Taiteilijoiden työtilojen vuokrat on määritetty siten, että tilat ovat saavutettavia voittoa tavoittelemattomille kulttuuritoimijoille ja yhdistyksille.

Nekalan kulttuurikeskus avautui yleisölle keväällä 2026. Tiloissa toimivat Livelaboratorio Tampere Oy:n operoima Nekalab, Tampereen seudun työväenopisto ja Nekalan kirjasto. Yhdessä toimijat muodostavat ainutlaatuisen Nekalan kulttuurikeskuksen, joka toimii taiteen, kulttuurin ja kaupunkilaisten eläväisenä risteysasemana. Nekalabissa on 44 työhuonetta, joissa työskentelee yli sata taiteen ja kulttuurin ammattilaista.

6.4 Operaatio Pirkanmaa – Kuntien kulttuuriverkosto

Operaatio Pirkanmaa – Kuntien kulttuuriverkosto on alueellista kulttuuritoimintaa kehittävää yhteistyötä, johon 19 Pirkanmaan kuntaa on sitoutunut vuosille 2025–2029. Tampereen kaupunkikulttuuriyksikön koordinoima verkosto perustuu sitä edeltäneeseen Operaatio Pirkanmaa -hankkeeseen. Verkosto edistää kulttuurihyvinvointia, vahvistaa alueellista yhteistyötä sekä parantaa kulttuuritoimijoiden ja ammattitaiteilijoiden työllistymisen edellytyksiä. Esimerkiksi yhteisötaiteilijamallia edistetään useissa verkoston kunnissa. Verkosto on myös aktiivinen Kulttuuripankin tilaaja, vuonna 2025 palveluja hankittiin pirkanmaalaisilta toimijoilta 120 000 eurolla. Verkosto päivittää myös omaa osaamistaan sekä kehittää hanketoimintaa. Näiden avulla luodaan myös parempia olosuhteita ammattimaiselle taiteelle sekä kaikille saavutettavampaa ja monimuotoisempaa kulttuuria koko Pirkanmaan alueella.

7 Yhteenveto, johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Vertailu osoittaa, että Tampereen kulttuurikentän vahvuudet – innostus, yhteisöllisyys ja yleisöjen kiinnostus – ovat linjassa valtakunnallisten tavoitteiden kanssa, mutta rakenteelliset edellytykset eivät vielä tue näiden vahvuuksien kasvattamista. Kehittämisen painopiste Tampereella on perusrakenteissa: rahoituksen ennakoitavuudessa, työn kestävyyydessä, tiloissa, osaamisessa ja yhteistyörakenteissa. Näihin vastaaminen loisi konkreettisen sillan valtakunnallisten linjausten ja paikallisen kulttuurielämän arjen välille.

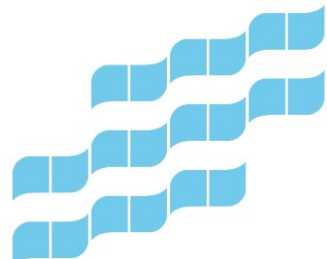
7.1 Havainnot suhteessa valtakunnalliseen näkymään

Valtakunnalliset selvitykset ja barometrit (kulttuuripoliittinen selonteko, sen toimeenpanosuunnitelma, luovan talouden kasvustrategia sekä taiteen ja kulttuurin barometrit 2023–2025) sekä tamperelaisten kulttuuritoimijoiden palaute piirittävät pääosin yhtenevän tilannekuvan. Kulttuurin yhteiskunnallinen, taloudellinen ja hyvinvointia tuottava merkitys tunnistetaan vahvasti molemmilla tasoilla, samoin toimijakentän aktiivisuus, osaaminen ja sitoutuneisuus. Tampereella tämä näkyy konkreettisesti vilkkaana tapahtumatoimintana, yleisöjen kiinnostuksena, loppuunmyytyinä esityksinä, vahvana yhteishenkenä ja toimijoiden kyvyssä tuottaa laadukasta kulttuuria niukoista resursseista huolimatta.

Suurimmat kehittämistarpeet eivät Tampereella liity yksittäisiin tukimuotoihin, vaan rakenteisiin: rahoituksen ennakoitavuuteen, työn ehtoihin, tiloihin, kulttuuritoimijoiden hyvinvointiin ja siihen, miten taiteellinen työ tunnistetaan osaksi kaupungin elinvoimaa ja hyvinvointia. Tampereen kaupunki pyrkii tukemaan taiteilijoiden työtä kokonaisvaltaisesti: rahoituksen, tilojen, työllistämisen, verkostojen, näkyvyyden ja osaamisen kehittämisen kautta. Taiteilijat nähdään paitsi kulttuurin tekijöinä myös kaupungin elinvoiman, hyvinvoinnin ja vetovoiman rakentajina.

Tampereen havainnot korreloivat vahvasti kansallisen tilannekuvan kanssa – Tampere ei ole poikkeus, vaan pikemminkin hyvä paikallinen esimerkki valtakunnallisesta ilmiöstä. Tampereella tunnistetut kehittämistarpeet toistavat lähes yksi yhteen valtakunnallisesti tunnistettuja rakenteellisia ongelmia, mutta Tampereen selvitys konkretisoi ne paikallisiksi kysymyksiksi (tilat, kaupungin rahoitus, käytännöt), joissa kunnalla on todellinen vaikutusvalta.

Valtakunnalliseen tilannekuvaan sopivat Tampereella mm. haasteet pitkäjänteyksen toiminnan suunnittelussa, johon vaikuttaa mm. vuosittain haettava rahoitus ja julkisen rahoituksen epävarmuus ja leikkaukset. Kulttuurin rahoitus nähdään valtakunnallisesti pirstaleisena, lyhytjänteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Apuraha- ja avustusjärjestelmät eivät aina vastaa työn todellista rakennetta ja

avustusleikkaukset ovat usein ristiriidassa pitkän aikavälin strategisten tavoitteiden kanssa.

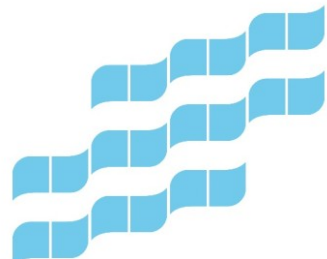
Tampereella taiteilijoiden toimeentulo ja työn sirpaleisuus on täysin linjassa valtakunnallisen analyysin kanssa. Taiteilijoiden ansainta koostuu palkkioista, apurahoista, lyhyistä työsuhteista ja sivutöistä. Palkkiot eivät aina vastaa työn määrää. Kun työtä tehdään monimuotoisesti, taiteilijat eivät aina ole sosiaaliturvan ja työterveyden piirissä. Valtakunnallisesti monimuotoinen, epälineaarinen työ on normi, ja harvalla taiteilijalla taiteellinen työ on pääasiallinen tulonlähde.

Myös työkuormituksen, jaksamisen ja työhyvinvoinnin puolesta Tampereella tehdyillä havainnoilla on erittäin vahva yhteneväisyys valtakunnallisiin havaintoihin. Epävarma toimeentulo on keskeisin työhyvinvointia heikentävä tekijä ja rahoitukseen liittyvät rakenteet koetaan usein kuormittaviksi. Vastuu kasaantuu pienissä yhteisöissä usein harvoille ja nuoret tekijät saattavat harkita alan vaihtoa tai siirtyä muualle. Vapaaehtoisten määrä on monin paikoin laskussa, ja aktiivien keski-ikä nousee. Uusien tekijöiden ja vastuunkantajien rekrytointi on vaikeaa. Kuormittava ja epävarma ala ei välttämättä houkuttele.

Kulttuuritoimijat kokevat usein tarvetta myös kouluttautua, sillä työ kulttuurialalla sisältää taiteen tekemisen lisäksi myös paljon taiteen mahdollistavaa työtä. Näin hallinnollinen kuormitus myös syö aikaa itse taiteelliselta työltä. Valtakunnallisesti on tunnistettu tarve vahvistaa liiketoiminta- ja sopimusosaamista, Tampereella koetaan erityisesti tarvetta lisäkoulutukselle liittyen talouden osaamiseen, tuottamiseen ja rahoituksen hakemiseen liittyen.

Tampere ei siis kärsi paikallisesta ongelmasta, vaan ilmentää valtakunnallisia rakenteellisia haasteita. Kunnat ovat kuitenkin avainasemassa lieventämässä epävarmuutta omilla päätöksillään, tässä voivat auttaa muun muassa monivuotiset yleisavustukset tai muuten pidemmät rahoituskaudet sekä perustoiminnan painotus avustuksissa. Kaupunki voi vaikuttaa myös konkreettisesti mm. palkkiokäytäntöihin, hankintoihin, sopimusmalleihin, verkostoihin, koulutukseen ja viestintään.

Tiloihin ja infrastruktuuriin liittyvät haasteet ovat kulttuurialalla yleisiä valtakunnallisesti, mutta niiden suhteen kunnilla on myös eniten konkreettisia keinoja toimia. Tampereella haasteita ovat erityisesti kohtuuhintaisten työ-, esitys-, harjoitus- ja varastotilojen puute, olemassa olevien tilojen teknisen soveltuvuuden haasteet, ongelmalliset varauskäytännöt sekä se, että toimijoilla on tarvetta pitkäjänteiselle tilasuunnittelulle, mutta sitä ei välttämättä pystytäkään tekemään tilojen puutteen tai vaihtuvuuden takia. Tampereella hyvää kehitystä ja ratkaisuja voisivat tuoda mm. kaupungin tilapolitiikka, tila-avustukset, kulttuuritilojen hinnoittelu sekä kulttuurin välitilat.

Kulttuurin arvo ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus on vaikeasti mitattavaa ja heikosti tunnistettua. Arvokeskustelu jää usein talouspuheen varjoon ja kulttuuri näyttäytyy helposti kulueränä. Ongelmana on, että kulttuuritoimijoiden työn merkitys ja vaikuttavuus ei aina välity yleisölle tai päättäjille.

7.2 Keskeiset kehittämiskohteet Tampereen näkökulmasta

1. Rahoituksen ennakoitavuus ja perustoiminnan turvaaminen

Sekä valtakunnalliset selvitykset ja barometrit että tamperelaisten toimijoiden palaute osoittavat, että yksivuotinen, epävarma ja usein myöhään varmistuva rahoitus estää pitkäjänteistä suunnittelua. Yleisavustusten ratkaiseva merkitys Tampereella korostaa tarvetta vahvistaa perustoiminnan rahoituksen ennakoitavuutta ja riittävyyttä.

2. Työn kuormittavuuden ja jaksamisen huomioiminen

Valtakunnallisissa barometreissa tunnistettu näkymätön ja usein korvaukseton työ konkretisoituu Tampereella kiirepaineena, kohtuuttomina työmäärinä ja uupumisen riskinä. Kehittämisen ytimessä on tarve keventää hallinnollista kuormaa ja tukea kestäväää työn organisointia erityisesti pienissä yhteisöissä.

3. Tilojen saatavuus ja saavutettavuus

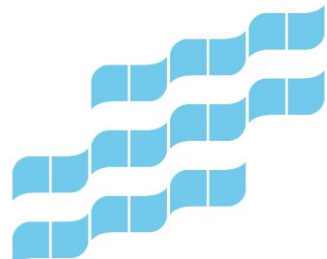
Paikallinen palaute nostaa esiin kohtuuhintaisten esiintymis-, harjoitus- ja työtilojen puutteen, mikä rajoittaa toiminnan kehittämistä ja saavutettavuutta. Tämä kytkeytyy suoraan valtakunnallisiin tavoitteisiin kulttuurin yhdenvertaisesta saatavuudesta ja alueellisesta elinvoimasta.

4. Osaamisen ja tukipalveluiden vahvistaminen

Valtakunnalliset suunnitelmat painottavat osaamista, ansaintamalleja ja rahoituspolkuja, ja tamperelaiset toimijat tunnistavat selkeitä koulutustarpeita esimerkiksi taloushallinnossa, tuottamisessa, markkinoinnissa ja EU-rahoituksen hankkimisessa. Kaupungin rooli tukipalvelujen mahdollistajana näyttäytyy keskeisenä.

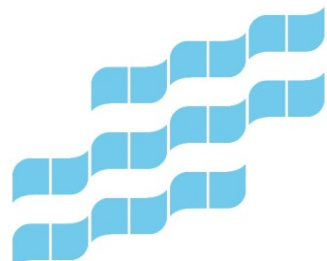
5. Yhteistyön ja välittäjäroolien vahvistaminen

Sekä kansalliset linjaukset että paikallinen kokemus korostavat yhteistyön merkitystä, mutta Tampereella välittäjäportaan ja rakenteellisen tuen puute jää pitkälti yksittäisten toimijoiden harteille. Tarvitaan vahvempia yhteistyörakenteita kaupungin, kulttuuritoimijoiden ja muiden toimialojen välille.

7.3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

1. Kulttuurikentän perusta on vahva, mutta haavoittuva
Tampereen kulttuurikentän vahva, mutta haavoittuva perusta edellyttää ennakoitavia tukirakenteita, jotka vahvistavat toimijoiden osaamista, verkostoitumista ja rahoitusvalmiuksia. Kaupunki toimii aktiivisena mahdollistajana kehittämällä kulttuurialan tukipalveluja, alustoja ja poikkihallinnollista yhteistyötä siten, että ne tukevat pitkäjänteistä toimintaa ja toimijoiden oman rahoituksen kasvua.
Toimenpide-ehdotukset: • Kehitetään ja ylläpidetään kulttuurin tukipalveluiden viestinnällisiä alustoja (mm. Kulttuuripankki, tapahtuma- ja harrastuskalenteri) sekä niiden markkinointia. • Järjestetään kulttuuritoimijoille koulutuksia ja neuvontaa yhteistyössä muiden toimijoiden ja hankkeiden kanssa. Koulutukset voivat liittyä mm. tuotteistamiseen, rahoituksen hankintaan ja erilaisten yhteistyömallien kehittämiseen. • Lisätään hankintojen avoimuutta Kulttuuripankki-verkkopalvelun kautta tehtävien avoimien tarjouspyyntöjen kautta. • Tuetaan toimijoiden verkostoitumista ja yhteistyötä ylläpitämällä Kulttuurikahvit-verkostoa ja järjestämällä verkostotapaamisia. • Osallistutaan toimija- ja hallinnonalat ylittävän yhteistyön (esim. yritykset, työllisyys- ja kasvupalvelut, työväenopisto, TAMK ja yliopisto) sekä yhteistuotantojen ja uusien toimintamallien kehittämiseen. • Tuetaan osaamisen kehittämistä ulkoisen rahoituksen hakemisessa (EU-hankkeet, TKI-toiminta) ja oman rahoituksen lisäämisessä.
2. Yleisavustukset ovat keskeinen edellytys pitkäjänteiselle toiminnalle
Yleisavustukset mahdollistavat saavutettavan, monimuotoisen ja laadukkaan kulttuuri-toiminnan. Rahoituksen epävarmuus vaikeuttaa suunnittelua, kehittämistä ja henkilöstön työllistämistä sekä lisää toimijoiden kuormitusta.
Toimenpide-ehdotus: • Pyritään siirtymään osassa kulttuurin yleisavustuksia monivuotiseen avustamiseen.

3. Tilakysymykset ja infrastruktuuri ovat tärkeitä kehittämiskohteita

Kohtuuhintaisten, saavutettavien ja tarkoituksenmukaisten harjoitus- ja esitystilojen saatavuus nousee toistuvasti keskeiseksi tarpeeksi, jolla on suora vaikutus toiminnan volyymiin ja saavutettavuuteen.

Toimenpide-ehdotukset:

- Toteutetaan ja jatkokehitetään tilahankkeita, kuten Nekalan kulttuurikeskusta ja Hiedanrannan kulttuuritiloja.
- Jatketaan ja kehitetään kulttuurin Välitila-mallia edelleen.

4. Vastuullisuus ja turvallisemman tilan periaatteet ovat vakiintumassa osaksi toimintakulttuuria

Kulttuuriyhteisöjen sitoutuminen yhdenvertaisuuteen ja vastuullisuuteen luo hyvän pohjan toiminnan kehittämiseksi ja kaupungin strategisille tavoitteille.

Toimenpide-ehdotus:

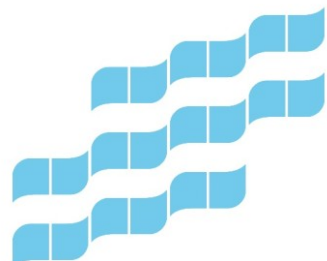
- Tarjotaan kulttuuriyhteisöille tietoa, neuvontaa ja koulutusta vastuullisuuteen ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä asioista.

5. Resurssipula näkyy työntekijöiden ja vapaaehtoisten henkisessä jaksamisessa sekä toiminnan kapeutumisena

Pienenevät resurssit, työn kuormittavuus, vapaaehtoisten väheneminen ja vastuutehtävien kasautuminen lisäävät riskiä uupumiseen ja toiminnan supistumiseen. Tämä koskettaa sekä ammattilais- että harrastajakenttää.

Toimenpide-ehdotukset:

- Pyritään tuomaan kulttuuriyhteisöjen toimintaa paremmin esiin myös kaupungin verkkosivuilla ja viestinnässä, jotta asukkaat löytävät paremmin mukaan yhteisöjen toimintaan joko vapaaehtoisiksi, harrastajiksi tai yleisöiksi
- Järjestetään kulttuuritoimijoille koulutuksia ja neuvontaa, jotka liittyvät mm. työhyvinvointiin, vapaaehtoisten hyvinvointiin ja vapaaehtoistoiminnan koordinointiin
- Kehitetään avustusten hakuprosesseja mahdollisimman sujuviksi yhteistyössä avustuksia saavien yhteisöjen kanssa.

8 Lähteet ja linkit

Kuutoskaupunkien palveluverailun tiedot löytyvät osoitteesta <http://www.kuutoskaupunkivertailu.fi/>

Lahtinen, E., Ruusuvirta, M., Kautio, T., Rensujeff, K. & Leppänen, A. (2025). Taiteen ja kulttuurin barometri 2024: Taiteilijoiden työn rahoitus ja tuki. Cuporen verkkojulkaisuja 83. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. Linkki verkkojulkaisuun: <https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteen-ja-kulttuurin-barometri-2024/>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2026). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2026: 6, Kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelma: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-013-2>

Ruusuvirta, M., Kanerva, A., Rensujeff, K. & Leppänen, A. (2024). Taiteen ja kulttuurin barometri 2023: Taiteilijan työn monet muodot. Cuporen verkkojulkaisuja 78. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. Julkaisun verkko-osoite: <https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteilijan-tyon-monet-muodot/>

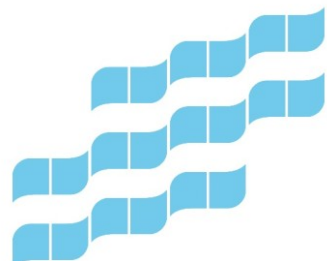
Ruusuvirta, M., Lahtinen, E., Leppänen, A. & Rensujeff, K. (2026). Taiteen ja kulttuurin barometri 2025: taiteilijoiden kansainvälinen toiminta. Cuporen verkkojulkaisuja 86. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. Julkaisun verkko-osoite: <https://www.cupore.fi/julkaisut/taiteen-ja-kulttuurin-barometri-2025/>

Ruuskanen, P., Jousilahti, J., Faehnle, M., Kuusikko, K., Kuittinen, O., Virtanen, J. & Strömberg, L. (2020). Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:47.

Tampereen kaupunki. (2023). Arviointikertomus 2023: <https://www.tampere.fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/organisaatio/tarkastustoimi/arviointikertomukset-ja-raportit/arviointikertomus-2023>

Tampereen kaupunki. Luovien alojen ekosysteemihanke: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiZDI1MTQ0OGItMTc0OS00YWMwLWEz-ZWYtNzQ2ZjA3OGE5Nzk4IiwidCI6ImRkZTVkYzEyLWJkM2MtNG-MwNi04NWNjLTM0MzYxZWZlOWFkNCIsImMiOiJ9&pageName=ReportSectionaee805d9e68f6d68abce>

Tampereen kaupunki. (2022). Tekemisen kaupunki – Tampereen strategia 2030. https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-05/FINAL_Tampereen%20strategia%202030_saavutettava_0.pdf

Tampereen kaupunki. (2024a). Kulttuurin asukastutkimus: <https://www.tampere.fi/ajankohtaista/2025/03/19/tamperelaiset-arvostavat-ja-kayttavat-aktiivisesti-kulttuuripalveluita>

Tampereen kaupunki. (2024b). Tapahtumien vaikuttavuusarviointi 2023: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrljoiYjk5YzlhYjctNTZmNy00M2U2LTlhMDgtYmY1Njk4NDdiYWFlIiwidCI6ImRk-ZTVkYzEyLWJkM2MtNGMwNi04NWNjLTM0MzYxZWZlOWFkNCIsImMiOiJ9>

Tampereen kaupunki. (2025a). Tampereen kaupungin avustustoiminta ja järjestötoimintaedellytykset. Järjestöselvitys. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 18.6.2025. [https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kulttuuri_ja_vapaaikalautakunta/Kokous_1862025/Tampereen_kaupungin_avustustoiminta_ja_j\(445701\)](https://tampere.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kulttuuri_ja_vapaaikalautakunta/Kokous_1862025/Tampereen_kaupungin_avustustoiminta_ja_j(445701))

Tampereen kaupunki. (2025b). Tapahtumien vaikuttavuusarviointi 2024: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrljoiZWFiZWZlZnN2ItOTFjMC00MTk0LWI4MWEtNGQ4ZDM5MDExYWNiIiwidCI6ImRk-ZTVkYzEyLWJkM2MtNGMwNi04NWNjLTM0MzYxZWZlOWFkNCIsImMiOiJ9>

Tampereen kaupunki. (2025c). Tekemisen kaupunki – Tampereen strategia 2035. <https://www.tampere.fi/sites/default/files/2025-11/Tampereen-strategia-2035--Tekemisen-kaupunki.pdf>

Tampereen kaupunki. (2025d). Tapahtuma ja kulttuuribarometri 2025. https://www.tampere.fi/sites/default/files/2026-02/Tapahtuma--ja-kulttuuribarometri-2025_PDF.pdf

Teosto. (2025). Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030 on merkittävä askel Suomen elinkeino- ja kulttuuripolitiikassa: <https://www.teosto.fi/luovan-talouden-kasvustrategia-2025/>

Valtioneuvosto. (2024). Kulttuuripoliittinen selonteko: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-569-6>

Valtioneuvosto. (2025). Valtioneuvoston julkaisuja 2025:61 - Luovan talouden kasvustrategia 2025–2030: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-592-4>

